

KIADÓHIVATAL TELEFON: 9-77

Str. Baron L. Pop 10

SZERKESZTŐSÉG TELEFON 1-77

Ejeli telefon (nyomda) 2-02

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egy évre 1150 Lei
Fél évre 600 "
Negyed évre 320 "
Egy hónapra 110 "

IX évfolyam ♦ 208. szám

1926. szeptember 19. Kedd

• 6689 Tiszt. •

Cenzurat: Szeleu

UJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Krizis előtt?

A liberális kormánynak megint halál-híre járja. Ezúttal komolyabb formában. Az összes bukaresti lapok egybehangzóan annak a kormány válságáról, s valamennyi megállapítja, hogy a krízis megoldása rohamléptekkel közeledik. A főváros politikai élete természetesen lázas izgalom napjait éli. A politika boszorkánykonyháján a maximumig fokozott hő mellett forrnak az események s az elparettált liberális kormány fölött elszálló misztikus füstfelhőből a jövő kormány színe percenként váltakozó színelvű bontakozni kezd. Tegnap meg az Averescu-kormány jövételére esküdtek a beavatottak, ma Stirbey-hercegnek vannak emelkedőben az ázsioi, de nincs kizárva egy Titulescu, egy Averescu-Jorga formáció, némely lapok viszont kizárólag a nemzeti parasztpárt kormányra kerülését tartják lehetségesnek. Bratianu Vintila hazatérte egy csapásra felborította az eddig uralkodó szélesesedő, pártvezérek tanácskozásai titkos és nem titkos összejövetelek egymást követik, a kuzsuzak mögött dolgozó erők is teljes üzenetben vannak — egyszóval ezúttal együtt vannak egy gyors kibontakozással fenyegető kormánykrízis összes külső tünetjei.

Tulajdonképpen nincs is ebben semmi csudálatos, még kevésbé meglepő. Bratianu Vintila kormányának valóban minden oka megvan arra, hogy válságba legyen s hogy ne élje túl a válság napjait. A krízis, amely most kirobbanással fenyeget, már régóta beállt és csak a mi különös, fölöttébb szeszélyes szerkezetű államalkotmányi gépezetünknek köszönhető, hogy eddig nem került a maga meztelességében nyilvánosságra. A mostani a kormány elsősorban Bratianu Jonel személyi presztízisére támaszkodva alakult meg s a nagy államférfi halálával megfelelő tekintélyű vezető nélkül az amugyis heterogén összetételű kormány a válságos helyzetek egész során ment keresztül. Hogy egyebet ne említsünk, a nagyváradi és kolozsvári borzalmas emlékeztető demonstrációk olyan súlyos erőt vágtak a kormány tekintélyén és rendfenntartó erején, hogy a távozás másutt aligha lett volna elkerülhető.

A kormány túlélte Nagyváradot, de újabb komplikációk s újabb válságok szövénnyébe sodródott bele, amelyekből ma már az egyetlen lehetséges és logikus kiútunk látszik a lemondás. Az elmúlt év novemberében Bratianu Vintila az ország és a külföldi közvélemény színe előtt angasztálta magát arra, hogy külföldi kölcsönt szerez és stabilizálja a lejtő Tíz hónap óta valósággal gigászi erőfeszítésekkel tett Bratianu Vintila, hogy ezt a programot megvalósítsa, hogy vállalt kötelezettségeinek eleget tegyen. Hónapokkal ezelőtt bejelentette, hogy a kölcsön meg van kötve, sőt a parlamenttől törvényszerű felhatalmazást is kért arra, hogy annak első részletét felvegye. És most kiderül, hogy mindez csak porhintés volt, hogy az optimista hírek csak arra voltak jók, hogy betömjük az ellenzéki támadások száját s elcsitítsák a gazdasági válságokban agonizáló ország egyre hangosabb jajkiáltásait. Ma már nem lehet többé titkolni, hogy a kölcsön még távolról sincs megkötve és a törvényes stabilizáció helyett oda jutot-

tunk, — főleg a katasztrófáisan rossz termés következtében — hogy a lejnek másfél év óta tartó tényleges stabilitása is megingott.

Ennyi kudarc után misem volna természetesebb, logikusabb, magától értetődőbb sőt kötelezőszerűbb, hogy Bratianu Vintila a kötelezettségeit vállalni nem tudó államférfi gesztusával benyújtsa lemondását. Am mindez még nem is volna elég. Közbejött azonban a milhárδος petroléumpanama kirobbanása, amely ma lehet még alaposabban kompromittálta az amugysem nagy morális ambúzs-szal rendelkező rezsimet. Képviselőknek, a kormány bizalmi embereinek leartóztatása egymást követi, a sajtóban egymá-után látnak súlyosabbnál súlyosabb kompromittálásoknál kompromittálások vádai napvilágot felelős miniszterek ellen, miközben a liberális párt fényjelzett vezetői és a kormány egyes tagjai nyíltan, napilapok hasábjain hadakoznak egymással és vágják egymás fejéhez a leg-súlyosabb gyanúsításokat. Mi marad más hátra egy olyan kormány számára, amelynek külpolitikájához nem szegő-

dött társul a siker, amelynek gazdasági és pénzügyi politikája minden vonalon kudarcot vallott s amelyet erkölcsileg ily kegyetlenül és kerlehetetlenül kompromittált a panamak zuhataga — mint a lemondás?

Igen. A lemondás logikus volna. Ám ebben a pillanatban még bizonytalan, hogy Bratianu Vintila le fogja-e vonni a mai válságos helyzetből önként adódó, sőt egyedül lehetséges konzekvenciát. A A miniszterelnök annak a pártnak vezére is egyúttal, amely két évtized óta gyakorlati szupremáciát az ország sorsa fölött. És ezt a pártot alapjaiban rendite-ne meg az, hogy a kormány a törvényhozási időszak letele előtt sorozatos kudarcok kényszerítő hatása alatt távozna el helyéről. És épen most, mikor a panamabotrány hullámai már alapjaiban kezdték ki a liberális párt egykor legendás kohézióját és fegyelmességét is. Bratianu Vintila két esztendővel ezelőtt, 1926 márciusában határozottan ellene szegült bátyja óhajának, hogy négy küzdelmes kormányzati év után az alkot-

mányos időszak letelevel átadják helyüket. Nem akarta aláírni a lemondást bejelentő nyilatkozatot, tiltakozott és fenyegetőzött. Vajon feltehető-e, hogy ugyanez a Bratianu Vintila most, mikor meg miniszterelnöksévének egy éves évfordulóját sem ünnepezhette meg, nemcsak babérok nélkül, de minden tekintélytől megfosztottan átadja helyét?

A bukaresti lapok a beavatott politikai személyiségek szerint a miniszterelnök ezúttal csakugyan belátta távozásának szükségességét. Az utódlás körül már meg is indult a harc. A liberálisok Barbu Stirbeyt és koncentrációs kormányt szeretnének utódukul látni, mindezenre azonban egy olyan pártnak szeretnék átadni a kormányzás rudját, amely biztosítaná a liberális párt erkölcsi és anyagi intakttságának folytatóságát. Az alkotmányos uzus azonban a parlament legerősebben reprezentált és legnépszerűbb pártnak itéli oda a kormányzó pálcát. Hogy mindebből mi a való, azt a közeli hetek, vagy talán már a közeli órák megmondhatják.

A kormány cáfolja távozásának hírét, de az ellenzék döntő eseményt vár a közeli napoktól

A bukaresti lapok befejezett ténynek tekintik Bratianu Vintila távozását és azt hiszik, hogy Averescu tábornokot fogja ajánlani utódjául. Jorga és Titulescu neve is kombinációba került, de a nemzeti parasztpárt magáang követeli a hatalmat

(Bucuresti-Bukarest, szept. 17. Az Uj Kelet tud.) Az Uj Kelet legutóbbi számában megírtuk, hogy Bratianu Vintila hazatérte a kormánykrízis kérdése ismét aktuálisá vált s hogy a belpolitikai élet, minden jel szerint, jelentős eseményeket, esetleg mélyreható változásokat készít elő az ország számára. Az események úgy látszik igazolják prognózisunkat. Vasárnap és tegnap a fővárosban és Kolozsváron erősen tartotta magát a hír, hogy a kormány távozása immár befejezett tény s hogy a krízis megoldása napok, sőt esetleg órák kérdése csupán.

Erősen tartja magát a kormány lemondásának híre

Az összes bukaresti lapok kimerítő cikkekben foglalkoznak a kormányválság kérdésével. Ugy látszik, — írja a Dimineata — Bratianu Vintila meggyőződött végül arról, hogy a kül- és belpolitikai helyzet rezsimváltozást tesz szükségessé. Erre a konklúzióra jut külföldi tárgyalásain és belpolitikai helyzetéről szerzett információi után, amelyről Constantin Bratianu miniszterelnökségi államtitkár referált Zsombolyán a visszatérő miniszterelnöknek. A hétfő esti, vagy kedd délelőtti minisztertanács döntően többen a kérdésben. Bratianu Vintilának azt az intencióát, hogy lemondjon, nem fogják ellenezni legintimebb tanácsnokai: Duca és Argetoianu sem, miután mindketten meg vannak győződve arról, hogy a jelenlegi helyzetben az egyetlen lehetséges megoldás a gyors rezsimváltozás.

Ki lesz az utód

„Dimineata” írja, a kormány két kiemelkedő tagja és számos politikai van amellett, hogy Bratianu Vin-

tila minden okkült kombináció mellőzésével Maniu Gyulát ajánlja utódául. Az avarascánusok ezzel szemben ugyancsak nagy optimizmussal tekintenek az események elé és hivatalos lapjuk, az „Indreptarea”, természetesen Averescu táborok személyében jelöli meg Bratianu Vintila utódát az Indreptarea arra hivatkozik, hogy Averescu tábornok nagy kormányzati tapasztalattal rendelkezik. A bukaresti sajtó azonban általában fantasztikusnak tekinti, hogy egy olyan párt kerüljön kormányra a liberálisok után, amelynek általános választásokon egyetlen egy jelöltjét sem választották meg képviselőnek. A nemzeti parasztpárt hivatalos lapja, a „Dreptatea”, pedig egyszerűen nevelésnek mondja az Averescu-kombinációt. Ezt a nirt — írja a „Dreptatea” — a tábornok személyi titkára, Papacostea hozta forgalomba aki Bukaresttől Royatig és vissza arnyként követte a miniszterelnököt és nem mulasztott egyetlen alkalmat sem, hogy felajánlja szolgálatát.

Jöhet-e Averescu?

De tegyük el — írja a lap, — hogy

Bratianu Vintila politikai szenvedélytől elvakultan elkövetné azt az illetlenséget, hogy Averescu tábornokot ajánlja utódául, vajjon van-e valaki annyira balga, hogy elhiggye, hogy a magas regenstancs alkotmányos tevékenységét egy az alkotmányos uzussal és a közvélemény kifejezett óhajával ellenkező akcióval fogja megkezdeni? Vajjon milyen kritérium alapján lehet kormányalakítással megbízni annak a pártnak a vezérét, amely egyetlen egy mandátumot sem szerzett a választásokon? Ugyanakkor Mihalache, a nemzeti parasztpárt alvezére vezércikkben foglalkozik egy esetleges Stirbey-kormány lehetőségével s kategorikusan kijelenti, hogy erről a mai körülmények között szó sem lehet.

Bratianu Vintila válaszulon

Felmerült természetesen Titulescu kormányelnökségének gondolata is. Bratianu Vintila a „Curentul” szerint erről tárgyalta a Lidón a volt külminiszterrel, aki azonban hallani sem akart a liberálisokkal való együttműködésről. Így aztán a miniszterelnök Averescu tábornok mellett maradt meg állítólag, aki

SELECT-MOZGÓ

Nagy sikerrel folytatja

Lil Dagover és Walter Rillé bemutatását

Orient expressz

drámában. Egy színészno életének története.

Szeptember 20-iki kezdettel előadások 3, 5, 7 és 9 órakor. 3 órai előadáson mélyen leszállított helyárak: páholy 30 lej, zártszék 20 lej.

URANIAMOZGÓ

Rin-Tin-Tin fenomenális kutya

Farkasok bosszúja

legújabb filmjében. Monopol Filmcentra.

Közkívánatra ma utójára

MORON

biztosan számíthat Jorga közreműködésére és aki reméli, hogy kormányalakításra való megbízás esetén sikerülni fog neki a nemzeti parasztpártból egy újabb csoportot leszakítani, hogy koncentrációs kormányt alakíthasson. Mindezek a kombinációk természetesen a liberálisok számításából kerültek ki, akik mindenáron el szeretnék kerülni a válságnak legkézenfekvőbb és legalkotmányosabb megoldását: egy Mainu-kormányt. A „Curentul” szerint Bratianu Vintila mindenesetre megkísérli azt, hogy legalább februárig hosszabbítsa meg kormányzását, amíg a parlament megszavazhatná és életbeléptethetné az 1929 évi költségvetést is.

Maniu Bukarestben

Bukarest, szeptember 17. Maniu Gyula ma reggel a fővárosba érkezett. A délelőtti folyamán Maniu lakásán összeült a nemzeti parasztpárt vezérő bizottsága, amely órák hosszat foglalkozott a politikai helyzettel. Ugyancsak ma érkezett a fővárosba Buzdugan régens is. A politikai tanácskozások egymást követték. Bratianu Vintila délelőtt tíz órakor érkezett a fővárosba. A pályaudvaron Nistor miniszter, Saveianu kamarai elnök, Chirculescu volt miniszter és Victor Badulescu pénzügyminiszteriumi államtitkár várták a kormányelnököt.

Bratianu Vintila még a délelőtti folyamán hosszabb megbeszélést folytatott Duca belügyminiszterrel, Stelian Popescu

volt miniszterrel s a liberális párt számos vezető emberével.

A „Viitorul” mindent cáfol

Bukarest, szeptember 17. A „Viitorul” ma délutáni számában foglalkozik a kormánylemondás verziójával. A kormányfőhivatalos szerint a liberális kormány lemondásáról szóló hírek teljesen alaptalanok. Ezek a hírek annyiszor ismétlődnek — írja a „Viitorul” — hogy komoly formában való megcáfolásuk szükségtelen és fölösleges.

A „Viitorul” optimizmusával szemben az „Adeverul” a „Lupta” és az összes többi bukaresti lapok komoly formában foglalkoznak Bratianu Vintila lemondási szándékával. Az „Adeverul” tudnivaló, hogy Bratianu Vintila még a parlament őszi szekciójának összeülése előtt le fog mondani a kölcsöntárgyalások során felmerült nehézségek miatt. Hivatalos körök ezzel szemben azt a hírt lanszírozzák, hogy a kormány két héten belül tisztázza fogja a pénzügyi tárgyalásokat és a kölcsön október 15-ig megvalósul. Ezt ahirt azonban ellenzéki körökben teljesen alaptalannak minősítik.

Bukarest, szeptember 17. A késő esti órákban újra erősen kolportálják bukaresti politikai körökben a kormány távozásának híreit s különösen nemzeti parasztpárti körökben tartja magát a hír, hogy a kormány két hét múlva **felélenül becsüli lemondását és a nemzeti parasztpárt váltja fel helyén.**

lágira. A sajtó kénytelen kombinációkkal megelégedni és

az albán király családjának bécsi tartózkodásához fűzött mende-mondák nem nélkülöznek némi romantikus színezetet.

Beszélnék az egyik fiatal hercegkisasszony szerelméről, amely sehogyan sem volt összeegyeztethető az apai tervekkel és amely mulhatatlannul szükségessé tette, hogy a hercegő a királyi palota levegőjét feleserelje a Cottage-szanatórium enyhe és gyógyító csendjével. Így szól az

egyik verzió, míg a másik

azokra a látogatásokra épül, amelyek az albán követség főtisztviselői tesznek sűrűn és virágkosarak elöküldése után a Cottage-szanatórium-ban.

Hogy melyik verzió igaz, azt a bécsi sajtó sem meri eldönteni, amennyiben az indiszkrétciókban is igyekszik annyi óvatosságot tanusítani, hogy ne tegye kellemlenné az előkelő idegenek bécsi tartózkodását.

A francia légi hadgyakorlat érdekes technikai kísérletei

Támadják Painlevé hadügyminisztert a hadgyakorlat miatt

Páris, szept. 17. Pónteken reggel nyolc órakor kezdődtek a Páris feletti nagy légi hadgyakorlatok. A zsűri tagjai valamennyien a földön helyezkedtek el. Megállapodtak abban, hogy ha egy repülőgépet két vagy három ellenséges repülőgép vesz körül, azt elpusztítottak tekintik és Morse-jelekkel leszállásra hívják fel.

A bombázást rakétákkal fogják jelképezni és a bombázás eredményének megállapításánál a rakéta fénysávjának iránya fog alapul szolgálni. A gyakorlatokon több mint 350 repülőgép és 14.000 ember vesz részt. Ugy tervezik, hogy valamennyi résztvevő repülőgép délután 5 óra tájban végighalad Páris fölött, de Painlevé ezt a felvonulást belátotta, tekintettel arra a veszélyre, amit ez Páris lakosságára jelentene. A baloldali és a szélsőbaloldali sajtó hevesen támadja Painlevé hadügyminisztert a gyakorlatokért. A Quotidien szerint még ha a gyakorlatok jó eredményt járnának is, ami a francia aviatika siralmas állapota miatt nem valószínű, csak azt fogják eredményezni, hogy az egész világban megerősödik az a hit,

hogy Franciaország titokban ellensége a leszerlésnek.

A Populaire jelenti, hogy Luquet, Páris képviselője, a parlamentben interpellált fog az időszertelen, felesleges és veszélyes légi műveletek miatt.

A repülőgyakorlat nem terjed ki a fővárosra nem úgy, mint Londonban, ahol az volt a manőver főképe, hogy az angol fővárost keletről repülőgépek támadják. A francia légi hadgyakorlat abból a feltevésből indul ki, hogy ellenséges repülőgépek délnyugati felől megtámadják a lehougetti repülőteret, amelyre bombákat szórnak, mire a francia elhárító csapatok működésbe lépnek, de a gyalogsági kaszárnyát ki kell üríteni, mert az a támadás célpontja. A gyakorlat azelőtt kezdődött, hogy a 34. gyalogezrednek riadót fújtak és a zászlóaljok percek alatt kiürítették a kaszárnyát. Technikai szempontból azért érdekes a mostani légi manőver, mert kipróbálják a rádióon kívül a fényjelzéseket, a rakétákat és a dróttalan szikratávíró készülékeket, amelyek az elhárító repülőgépekkel a földről érintkezésben vannak.

Titokzatos lakói vannak a bécsi Cottage-szanatóriumnak

király hugának szerelmi regénye

A bécsi Cottage-szanatórium ma már pár nap óta fűköt őriznek. A sanatórium beteget és vendéget rendszerint a külföldi születési és pénzarizstokrácia előkezeléséből kerülnek ki, akik szeretik inkognitójukat megőrizni és a közfelhívást elkerülve igyekeznek a sanatórium enyhe, borongós csendjében tölteni azt a pár heti időt, amelyet a mindennapi élet robotjából szakitottak ki maguknak. Politikuskok, az uralkodóház tagjai, pénzemberek szoktak a Cottage-szanatórium fényűzően berendezett apartamentjeiben meghúzódni a világ zaja elől, nagy politikai, pénzügyi manőverek vagy szerelmi csalák után. Szigorú házi-rendje van ennek a sanatóriumnak és az idegennek, aki bebocsátást kér, háromszor is át kell futnia a portás, a hivatalnokok és az igazgatóság rostáján. Sem a betegekről, sem kísérőikről nem ad információt a sanatórium, de a tulajdon nagy titkolódzás az, ami a legjobban hevíti a jó bécsiek, főleg pedig a bécsi sajtó fúrge riportereinek a képzeletét.

túló bécsi rendőr is őriz, nem hagyta nyugton a kíváncsi várost.

Módfelett szeretnék volna tudni, kik azok a ragyogó eleganciával öltözött, káprázatos szépségű fiatal hölgyek, akik néhanapján előbukkanak a sanatórium kapujában, de csak egy pillanatra, mert a kapu előtt már egy hatalmas Rolls-Royce autó várja és ismeretlen utra viszi a rejtélyes idegeneket.

Napokon át kutattak a bécsi újságírók, míg felfedtek idegeneknek inkognitóját de még ezután is

titok maradt, hogy a formai jogcímen, az „üdülésen” kívül mi tartja Bécsben Albánia újdonsült királyja, I. Zogu családját.

Mert, mint a sajtó kipattantotta, a Cottage-szanatórium titokzatos vendégei: Nafie asszony, Ruhie és Adile hercegnők, Achmed Zogu hugai, azok közül

a Prágában orvul meggyilkolt Cene bég özvegye és Nafie asszony ötéves kislánya.

Az inkognitót tehát nem sikerült megőrizniük, de bécsi üdülésük tulajdonképeni célja mostanáig sem került napvilágra.

Szenzációs bűnpörök kerülnek tárgyalásra az őszi hónapokban Budapesten

Budapest, szept. 17. Az őszi hónapokban két olyan nagy tárgyalás fog lezajlani a budapesti büntetőtörvényszéken, amilyen az utóbbi tíz esztendő világraszóló nagy magyar bűnyüvének főtárgyalásai között is párját ritkítja.

Az utóbbi esztendő két legnagyobb bűnyüvének főtárgyalását kezdik meg a bíróságok

és míg az egyiket október végén kezdi meg a büntetőtörvényszék, addig a másik főtárgyalását november elejére tűzték ki.

Nagy Istvánnak, a letartóztatott büntetőtörvényszéki bírónak és 18 bűntársának főtárgyalását október 24-én kezdi meg a törvényszék Palay-tanácsa, Előreláthatóan

több mint két hónapig fog tartani Nagy Istvánék főtárgyalása.

Magának Nagy Istvánnak kihallgatását a törvényszéki tanácselnök öt-hat napra tervezi.

Alig indul meg novemberben a többi vádlottak kihallgatása, a budapesti törvényszéken már egy másik, talán még Nagy Istvánénál is nagyobb érdeklődéssel várt bűnyü főtárgyalása kezdődik meg. November 6-án kezdődik ugyanis dr. Schadt Ernő tanácsa előtt — amelyek tagjai dr. Plasek Győző táblabíró és dr. Eigen Kálmán törvényszéki bíró lesznek,

a hitvestáron elkövetett gyilkossággal és más egyéb bűncselekményekkel vádolt Erdélyi Béla bűnyüvének főtárgyalása.

Az Erdélyi-tárgyalás is legalább három hetet fog igénybe venni, mert amint a Nagy István-ügyben többszáz tanu fog felvonulni, az Erdélyi-tárgyalásra is csak a védelem több mint 100 tanu jelentett be.

Az Erdélyi-ügy tárgyalásán csak a hírlapírók száma több mint hatvan lesz. Ezenfelül több mint husz hírlapíró várnak a külföldről.

A két terminusbelileg egybeeső tárgyalás körül különben egyelőre

különböző nehézségek merültek fel.

Igy nincs még döntés aziránt, hogy melyik tárgyalás hol fog lezajlani. A budapesti büntetőtörvényszéken ugyanis csupán egy nagy tárgyalóterem, az esküdtzéki terem áll nagy főtárgyalások rendezésére.

Már pedig ha a Nagy István-ügyet október 24-én, az esküdtzéki teremben kezdi tárgyalni, akkor nyitva itt a kérdés, hogy hol fogják tárgyalni Erdélyi Béla ügyét?

A második nehézség a védő személye körül merült fel.

Erdélyi Bélnak ugyanis kezdetől fogva dr. Gál Jenő a védője és tíz nappal ez előtt dr. Nagy István is Gál Jenő bízta meg védelmével. Így a védőnek egyszerre két ilyen nagy főtárgyalást kell majd elvállalnia.

E nehézségek leküzdése körül folynak most a tárgyalások: az azonban egészen bizonyos, hogy november elején megtartják mindkét bűnyünek főtárgyalását, legfeljebb arról lehet szó, hogy mindkét tárgyalás egy-két nappal előbb vagy egy-két nappal utóbb kezdődjék.

Szenzációs esemény!
Diadalmos olaszországi turnéja után az egész világ által ünnepeelt 38 tagu

Donikozákkórus
(Platoff)

egyetlen hangversenyét **szeptember 20-án**, csütörtök este fél 10 órakor tartja a

CORSO-filmszínházban

Jegyek elővételben megválthatók a mozgó pénztáránál. Telefon 388.

Zsölle 200 lei, I. hely 160 lei, II. hely 120 lei.

Kedd, 1928
Flo
London, sz
vidéken az e
zalmas mére
végig. A vih
ger és az A
Jon: S
céjében düh
get csoport,
partjai kö
Oceán a leg
A tengeren
nem érkez
nem tudni
gó habok kö
a Bahama s
a vihar szá
ná. Minden
leirhatatlan
Rockfordba
sterlingre b
A tegnapi
nak a reme
az amerikai
get csoportt
dél nyugati
megmenekü
Emlékezet
ugyszólván
nádó Sajnos
Egy igat
(Cluj-Kolo
tud.) Beszle
Deutsche Z
mita excess
mában, am
kerskedőcsa
magával tel
nőket vertek
gálat rövid
között nem
mint a dazs
a naszodi g
csendörkapl
során sok
Ami azonb
között az o
ban pártlat
cos antuzet
történelben
b
vásárla
Ha jó butort
Marc
(Tg. Mur
Szék
Erdélyrészi B
Bösendor
zong
Hittelképes eg
■■■■■

Floridán ismét borzalmas erejű tornádó pusztított végig

A kínai partokon is hatalmas tájfun pusztított

London, szept. 17. Északamerika partvidékén az elmúlt napokban ismét borzalmas méretű pusztító vihar vonult végig. A vihar különöse a Karábi tenger és az Atlanti-Óceán nyugati meden-

volt, mára a tornádó elérte Florida felszigetét és Jacksonville jelentős szerezint Miami és Jupiter városok között az irtózatosszerű vihar 100 mérföldes sebességgel rohant végig és mindent elsöpört. E két város között vannak az amerikai milliomasok csodás szépségű nyaralótelepei, amelyek egy-egy elpusztultak. Ezeknek a nyaralóknak legnagyobb részét az idén építették mert a tavalyi tornádó után alig néhány ma-

retű tájfun pusztított. Szombaton és vasárnap éjjel és nappal szünet nélkül dühöngött a vihar. Ugyanakkor irtózatosszerű felhőszakadás ömlött a partvidékekre, úgy hogy az összes folyók kiáradtak. A Jankcakiang folyó vidékén rengeteg emberáldozata van az áradásnak. Sanghaiban a város nagyrésze víz alatt áll. Az ár előtötte a francia engedelményes zónát és az amerikai tengerésztabort is.

San-Juan szeptember 17. A tornádó pusztításai által okozott károkról még mindig nincsenek pontos hírek. A borzalmas vihar különösen a termésben végzett nagy pusztításokat. A különböző ültetvények, narancserdők és dohány-

Jon: Select-mozgóban

céjében dühöngött. a Nagyantillák szigetsorozat, továbbá Florida felsziget partjai körül, ahol tudvalevőleg az Óceán a legnagyobb mélységet érte el. A tengeren tartózkodó hajókról még nem érkezett pontos értesülés és így nem tudni, hányan pusztultak a kavargó habok között. A tornádó tegnap elérte a Bahama szigetsortot. Portoricóban a vihar százezer embert tett hajléktalanná. Mindenütt, ahol a tornádó elvonul, lerohant károkat okoz. Egyedül Rockfordban több mint 1 millió font-sterlingre becsülik a kárt.

A tegnapi távirati jelentések még annak a reménynek adtak kifejezést, hogy az amerikai tornádó a Nagyantillák szigetsorttól nem északnyugati, hanem délnyugati irányt vett, s így Florida megmenekülhet az újabb pusztulástól. Ennek ellenére, hogy tavaly ősszel Floridát agyszólván teljesen elpusztította a tornádó Sajnos a reménykedés alaptalan

Királynő lovagja (Három testőr)

radt épségben. A floridai pusztulásról közelebbi részletek a telefonvonalak elszakadása miatt hiányoznak. San Juanból érkezett jelentés szerint ott a tornádónak ezer emberélet esett áldozatul és a kár is sok millióra rug.

A nagy vihar kitörésének pillanatában az „Orcona“ nevű óceángőzös, amely Chamberlain angol külügyminisztert vitte, nyílt tengeren tartózkodott, azonban sikerült még idejében elérnie a cubai partokat. Havanából érkezett jelentés szerint Chamberlain a legjobb egészségnek örvend.

Az amerikai tornádóval egyidejűleg a kínai partok mellett is borzalmas mé-

Douglas Fairbanks-sel

földek teljesen tönkrementek. A telefon vezetékek és vízvezetékek elpusztultak. A vízmedencék tartalma megfertőződött. Pororicóban kitört az éhínség és az éhezni kényszerű lakosság megrohanta a szomszédos városokat. A regd fenntartása érdekében valószínűleg elrendelik az ostromállapotot. A legtöbb vihardulta vidékről még hiányoznak a részletes jelentések. Eddigi hírek szerint a halálos áldozatok száma meghaladja az ezer-nyolcszázat.

tok is figyelmesek lettek és néhány kövel, hogy az a fájdalomtól valóssággal bömbölni kezdett. Az ordítózásra és a zajra a közeli szőlőben dolgozó parasz- tok is figyelme klettek és néhány kö- zülük futva közeledett a támadás szin- helyére. Ugyanebben az időben Szászré- gen felől egy másik autó közeledett, mi- re a lámadók felkaptak autójukra és száguldó tempóban tovarohantak. Az elősiető emberek elsősegélyben részesít- ték a szerencsétlen familiát, a közben oda- érkezett toplicai autó pedig azonnal víz- szatért Szászrégenbe, ahol a rendőrtö- kapitányságon meglették a feljelentést.

Iskolaigazgató és csendőr- kapitány

A feljelentés nyomán megindult viz- gálat szentimentális eredményre vezetett. Megállapítást nyert, hogy a támadás- autója Beszterce No. 151 felirattal viseli és az a naszói „Scola Normala“ tulajdo- ná. Megállapítást nyert továbbá, hogy a támadásban a következők vettek részt: Bichthjan a naszói liceum igazgatója, a naszói Scola Normala igazgatója, egy ügyvéd és a naszói csendőrkapitány. Az autóban ült másik három szem- hely és a sofőr nevét nem sikerült meg-

Rendezte Fred Niblo

„Ben Hur“ rendezője tudni még eddig. Úgy illene, hogy a romániai antise- mitizmusnak ezt a legújabb nagyját er- deme szerint kommentáljuk és a jogos felháborodás hangján emeljük fel a tá- kozó szavunkat. A kolozsvári liberális lap a „Natiunea“ azonban megállapít- van azt, hogy a zsidók úgy élnek Romá- niában, mint legalább is a hal a vízben, egyszerűen üldözési mániával vádol meg bennünket és az antiszemizmussal elleni tiltakozásunkat pszichopatologikus tü- netnek minősíti. És hogy ne érthessen új- ból ez a vád bennünket, átadjuk a szót besztercei lapársunknak, a szász „Bistri- tzer Deutsche Zeitung“-nak, amelyet sem mifeleképpen sem érhet az üldözési má- niá vádjá. Lapársunk szóról-szóra a kö- vetkezőket írja:

„Elvakult antiszemizmussal rablással párosulva“

„A történetekhez tulajdonképpen minden kommentár fölösleges. Ha magas állam- hivatalnokok, Naszód szellemi vezetői ilyen excessusokkal szolgáltattak pél- dat alárendeltjeiknek, csak borzalommal tekinthet az ember a következmények elé. Ne veszítsük szem elől, hogy milyen hatást fog kelteni a fiatal diákok között, ha igazgatójuk az amugy is tulzott sovi- nizmussal ilyen cselekedetekkel tetézik. S vajjon nem azt jelentené a csendőrök számára, hogy minden közlekedő keres- kedő szabad préda, akivel büntetlenül el lehet bánni, — ha a csendőrpáran- nok ilyen aktusra képes. A lakosság bi- zalma ezekkel az intézményekkel szem- ben ilyen esetek után teljesen el kell, hogy tűnjön. És az elvesztett bizalmat vajmi nehéz visszanyerni. A botrány motívumait nem is lehet mással magya- rázni, minthogy azok elvakult antiszemi- tizmusból fakadtak, amely azonban kö- zönséges rablási kísérlettel párosult. Bor- zasztó szőgyen, hogy ilyesmi manapság egyáltalán megtörténhetik. Amint a ká- rosultak tudósítónkkal közölték, a táma- dók egyáltalában nem keltették a részeg emberek benyomását. Tizenkét nappal a támadás után az útekek nyomait öklö- nagyságu dagasztatok, két foltok és vér- aláfutások még mindig láthatók és még hozzá az áldozatok állandó rejtégében élnek, félve a feljelentett támadók bosz- szujától.“

Mit szól mindezekhez a Natiunea? És mit szól egyáltalán a liberális kormány, amely a külföldön nyakra-főre azzal kér- kedik, hogy mióta megegyezett a zsidó- sággal, azóta senkinek hajaszála sem gör- bült meg?

Hirdessen az Uj Keletben

Egy csendőrkapitány és két naszói iskola- igazgató megtámadtak és véresre vertek az országuton egy zsidó családot

Revolverrel és bunkósbotokkal támadtak rá az országuton békeesen fuvarozó zsidó családra

(Cluj-Kolozsvár, szept. 17. Az Uj Kelet tud.) Besztercei lapársunk a „Bistrizer Deutsche Zeitung“ egy brutális antisze- mita excessusról ad hírt legújabb szá- mában, amelynek egy besztercei zsidó kerskedőcsalád esett áldozatul. Öreg, magával tehetetlen emberek, védtelen nőket vertek véresre a támadók és a vizs- gálat rövidesen kiderítette, hogy ezek között nem kisebb személyek szerepeltek mint a naszói tanítókepezde igazgatója, a naszói gimnázium igazgatója, egy csendőrkapitány és egy ügyvéd. Az idők során sokmindenhez hozzászoktunk. Ami azonban Beszterce és Szászrégen között az országuton lejátszódott, való- ban páratlanul áll még a romániai har- cos antiszemizmussal fölöttébb változatos történelemben is. Mert arra meg nem volt

példa, hogy felsőbbiskolai igazgató és mindezek tetejébe egy katonatiszt és a rendnek hivatalból való öre nyíltan ilyen gyalázatos aktusra vetemedtek volna.

Attak a dinnyésszekér ellen

Az elmúlt hét hétfőjén — írja a Bistrizer Deutsche Zeitung — egy besz- tercei kerskedő dinnyét vásárolt Szász- régenben, mintegy 9000 lej értékben. A dinnyét három szekérre pakolták fel, a melyeken kísérelül a családtagok foglal- tak helyet és visszaindultak Beszterce város felé. Délután Lunca község utárában egy luxusautó érte utól az expedíciót, amely Szászrégen felől jött. Az autóban nyolcan ültek, heten közü- lük bunkósbotokkal voltak felszerelve, a nyolcadik pedig egy revolvért szoron- gatott harcisan kezei között. Az autó stoppolt a legutolsó szekérrel és utasai antiszemita csatkiállítások között megál- lásra szólították fel a kerskedő feleségét és annak fivérét, aki a lovakat vezette.

— Megálljatok csak bűdös zsidók, — ordította az egyik ur és azután se szó, se beszéd, nekiesetek a két védtelen em- bernek.

Betörnek a fejeket és a dinnyéket is

Agyha-főbe verték őket, ahogy csak ér- ték, sőt még a lovakat sem kímélték meg. Az asszonynak és fivérének kétség- beesett jajgatására és segélykiáltásaira felfigyeltek a második szekér utasai is és természetesen azonnal megálltak. A luxusautó utasai erre a második szekérre vetették magukat, nem kisebb dühvel. Ebben a szekérben egy hatvannyolc éves ösz ember ült, hatvanéves feleségével. A vadállatiás támadók természetesen a két

védtelen öreggel szemben sem ismerték kíméletet. A bunkósbotok ismét műkö- désbe jöttek az asszony rövidesen orrán és száján vérzett, az ősz embert pedig nyaká ncsesítették meg éleveszélyesen. Ezután egy váratlan fordulattal pénz után kezdtek kutatni a szekérben, majd megintozták mindkét szekér utasait is. Természetesen nem találtak pénzt náluk mert a pénzüket elköltötték a dinnyé- re. Ez a megállapítás azonban sehogys sem konvenniált a luxusautó utasainak, akik erre újabb dührohamukban a dinnyéket kezdték a botokkal összetörni.

„Ha nem hallgatsz lelvünk, mint egy kutyát“

Időközben az első szekér, amelyen csak egy negyedik gimnazista ült, aki a támadásról mit sem vett észre, messze előre hajtott. A támadók erre vissza- mentek az utolsó szekérhez és az ebben levő dinnyéket is szétverték, de termé- szetesen a benneülőket sem kímélték meg. Ezek kétségbesetten próbáltak kar- juk megtartásával védekezni a rájuk zu- duló útekek elől, miközben az egyik tá- madónak szerencsétlenségére leesett a szemüvege. Ennek eredménye az lett ter- mészeten, hogyha lehet még vadabul verték őket. Az asszony rémülten ordi- tott segítségért, mire az egyik támadó nek'ugrott és úgy összeszorította a szá- ját, hogy a foghüsa vérezni kezdett és rákiáltottak:

— Ha nem hallgatsz, lelvünk, mint egy kutyát.

Miután eképen jól végezték dolgukat, felszálltak az autóra s tovább akartak hajítani. A szekérben ülő kerskedő le- hajolt, hogy az autó számát megnézze s szerencsétlenségére a támadók ezt is ész- revették. Kelten közülük leugrottak, és

.....

butor

vásárlás bizalom dolga
Ha jó butort akar venni, ne sajnálja az utá.

Marosvásárhelyre

(Tg.-Mures) és tekintse meg

Székely és Réti

Erdélyrészi Butorgyár Rt, hatalmas raktára.
Bösendorfer, Stingl, Wirth, Hoffmann

zongora és pianinó

gyárak képviselője.

Hitelképes egyéneknek kedvező fizetési feltételek

.....

Zsidó uttörők a dzsungelben

John W. Wandercook egy amerikai folyóiratban utelirást közöl holland-guinai (Délamerika) utazásairól s látogatásáról a bushman-négerknek, ahol rábukkant különféle zsidó maradványokra, neveltek arról tanuskodni, hogy az ottani dzsungelben egykor hatalmas s virágzó zsidó telepek léteztek. Ezen telepeket, melyek még mai napig a Yaddo Savannah (a zsidók Szavannája) nevet viselik, a 17. században portugál és spanyol menekültek létesítették, akik Hollandiából jöttek erre a vidékre. Itt a délamerikai északi partvidékig, Paramaribóig nyomultak elő, ahol 1644-ben az első zsidó telepet létesítették. Egy évvel később az angolok elhagyták Paramaribót, akik tulajdonképeni első telepítői voltak s így a zsidó telepek egyedül maradtak. Megmivelték a talajt, fákat oltottak, vetettek és arattak, hazakat építettek s nagyszéri templomokat emeltek. Öt éven keresztül egyedül éltek ott s teljesen a saját erejükre s energiájukra voltak utalva. Öt évi nehéz munka után, 1650. évben a portugáli zsidók sikerein felbuzdulva, megjelent Angolországból lord Willoughby of Parham, megfelelő emberek kíséretében, mindenféle anyaggal felszerelve s hozzáfogott egy új angol kolónia létesítéséhez.

Tizenhárom évvel később, a lord chartert kapott II. Károly angol királytól, mely által a kolónia angol dominiumma deklarálta. A charterben azonban le volt szövegezve, hogy a Surinamban lakó zsidók s azok a zsidók, akik ezen a területen később letelepednek, brit uralom alatt egyenjogúsítva vannak az angolokkal. Továbbá privilegium adatott ezen zsidóknak, hogy külön polgári bíróságokat s törvényszékeket létesíthessenek. Ezenkívül megengedték nekik az ingó s ingatlan birtokok átruházása, a házasságkötés, istentisztelet szabad megtartása, továbbá, hogy belkérdeiket saját törvényük szerint intézhessék el. Midőn az a rész aztán Hollandia tulajdonába ment át, a zsidó telepek továbbra is megtartották maguknak ezen jogokat.

Az 1664 és 1680 közötti időben a zsidók elhagyták Paramaribót. Hogy mi készítette őket erre, ma már nem lehet megállapítani. Megtelepedtek a Savannah sziget egy távolabbi északi részén. E szigetet Samuel Nassi tulajdona volt, aki a brazil zsidó telepek első uttörője volt. Samuel Nassi alighanem már akkor is egy zsidó állam létesítéséről álmodozott, mert élére állt a vándortelepeknek s Paramaribóról maga vezette a telepeket szigetére, amely e napról kezdve a Yaddo Savannah nevet kapta. S itt újra kezdődött a harc a dzsungel ellen. A nehéz, gyakran véres munkát azonban siker koronázta, Yaddo Savannah csakhamar virágzó gyarmat lett. Öt év elmúlásával a zsidók a „Kahal Kadosch Beracha Vöschalom“ nevet viselő hitközséget s egyidejűleg felépítették az első amerikai négy templomot, mely egy gyönyörű park közepén emelkedett, a Londonból meghívott rabbi, David Pardo, nagy ünnepek közepette felszentelte.

A 18. század közepén a savannai hitközség 10.000 lelket számlált. Savannah igen fontos kereskedelmi centrum lett. A zsidók sikere másokat is levezetett, s a zsidó gyarmatok is létesültek. Azonban a fehérek mind tömegesebb előrenyomulása végül is fellázította a bushmanokat, úgy, hogy a zsidóknak egy védelmi miliciát kellett szervezni, melynek vezetését természetesen Samuel Nassira bízták. Yaddo Savannahnak annak rendje

Corso-filmszínház Premier! Szenzációs műsor!

Amikor a feleségem sportol
Főszerepben: **Lee Parry**, a vízisport páratlan nagy bajnoka.
A legújabb Ufa heti journal Előadások kezdete 5, 7, 9 órákor.
A világhírű DONI ROZAK KORUS egyetlen hangversenye 20-án fél 10.

és módja szerint megerősítették s erődkkel látták el, végül is a zsidók legendás bátorságuk s hősi magatartásuk dacára, a holland kormány utasítására kénytelenek voltak a harcot beszüntetni. A lakosságot különböző betegségek megfertőzték, közben azonban Paramaribó körül felvirágzott, úgy hogy a zsidók visszalétek oda. Paramaribóban s Guiana

egyéb pontjain még ma is találni ezen első zsidó uttörők utódait, akik azonban legnagyobb részt már összekeveredtek a bennszülött lakossággal. Azonban dacára annak, hogy igen sokat veszítettek zsidóságukból, szívesen mondják el az utazóknak őseik diós tetteit s még ma is büszkén vallják zsidó származásukat.

A nagyváradi Phoebusz vasgyár munkakonfliktusa szerepelt a kolozsvári munkásmonstre-pör mai tárgyalásán

(Cluj-Kolozsvár, szept. 17 Az Új Kelet tud.) A monstre per tárgyalásának ötödik napján a vád és védelem négy napig tartó heves összecsapásai után végre kezdetét vette az ügy érdemében való tárgyalása. Ma a nagyváradi Phoebusz-vasgyár munkásokonfliktusának vádlottait hallgatta ki a bíróság és ezzel végre kezdetét vette a tulajdonképeni főtárgyalás, amelyen csak a vádlottak kihallgatása legalább egy hetet igényel. A mai tárgyaláson tizenhét vádlottat hallgattak ki, akiket a vádirat a Phoebusz-vasgyár és munkásai között egy évvel ezelőtt kitört konfliktusban való részvétellel vádol és azaz, hogy a sztráiktoró munkásokat fenyegetések és tettlegességek árán akarták arra kényszeríteni, hogy nem menjenek munkába. A vádirat szerint a Phoebusz-vasgyár az állami érdeket szolgáló ipari vállalkozás, amely nagymennyiségű árut szállít a CFR-nek. A kollektív munkakonfliktusokat renzályozó törvény szerint pedig a munkások állami érdekeket szolgáló gyáraknál nem proklamálhatnak sztráikot.

A mai tárgyaláson Popoviciu János munkás tesz vallomást, aki elmondja, hogy tettleg bántalmazott egy Popoviciu B. János nevű munkást, de nem azért, mert az illető sztráiktoró volt, hanem

mert a nevét gyakran felhasználták és ezért régi elelnészeskedés volt közöttük.

Ezután kilenc munkás tesz vallomást, akik tagadják, hogy akciót indítottak volna a sztráikoló munkások ellen és hogy részt vettek volna a sztráiktoró munkásokat ellenőrző bizottságban. Ezután dr. Rozván Jerót hallgatja ki a hadbírósg.

Az elnök kérdést intéz Rozvánhoz, hogy milyen szerepe volt a Phoebusz gyári konfliktusban.

Rozván kijelenti, hogy a konfliktusban semmiféle szerepe nem volt, őt a vádirat nem is vádolja ezzel. De, mert a munkások nem tudják megfelelő módon ismertetni a hadbírósgat, kéri az emlékezetes sztráik körülményeit, kéri a hadbírósgat, hallgassa meg fejtegetéseit. A Phoebusz-vasgyárban 1927 tavaszán lejárt az igazgatóság és a munkások között fennálló kollektív szerződés. A lejáratkor a munkások fizetésemelési igényvel léptek fel, ezzel szemben az igazgatóság csökkenteni akarta a díjazásokat. A tárgyalások so

rán az igazgatóság két régi és szakértett munkásnak felmondott. A munkások ragaszkodtak ahhoz, hogy régi kollégáik megmaradjanak a gyár szolgálatában és ezért hatvan munkás az ösztönösséggel egy harmada, azonosítva magát az elbocsátott két munkással, felmondott az igazgatóságnak. Erre a gyár igazgatósága újabb husz munkást bocsátott el és kategórikusan kijelentette, hogy nem hajlandó az elbocsátottakat visszafogadni. Ekkor már annyira elmeresedtek a tárgyalások, hogy a munkásgyűlés inspektorátus nem látott semmi garanciát arra nézve, hogy a felek kibékülhetnek és

szabadkezet adott úgy a gyár igazgatóságnak mint a munkásoknak a munkakonfliktus elintézésére. Ekkor a munkások sztráikot proklamáltak.

— A munkásgyűlés törvény — mondta dr. Rozván — kategórikusan intézkedik afelől, hogy milyen sztráik törvényes és milyen nem. A törvény kizárólag állami gyárak és vállalatok munkásai számára tiltja meg a sztráikot. A Phoebusz pedig magánvállalat és az, hogy állami munkákat végzett, az nem ad a gyárnak olyan jelleget, amely a törvényszerinti kvalifikációval, amely feltételezi, hogy a gyár nemzetgazdasági szempontból fontossággal bírjon — nem ruhazza fel.

Eltűntek az akták

De ettől is eltekintve, abban a pillanatban, amikor a munkásgyűlés inspektorátus szabadkezet engedett úgy a munkásoknak mint a gyár igazgatóságnak, a sztráik elintézésére, még akkor sem bántarhatók a munkások, ha a gyár valóban állami érdekeket szolgálta, mert

a sztráikvezetőket az inspektorátus engedélye folytán kétségtelesenül jóhiszeműség vezette.

Az elnök ezután Ullmann Sándort, Czeller Lajost, Alnási Lajost, Bleich Józsefet és Lubjanker Lugént szólítja fel. A vádlottakat azzal vádolják, hogy a Phoebusz gyári sztráik alkalmával a törvénygyűlés munkás letartóztatása miatt tízok gyűlést tartottak, amelyen háromszáz munkás vett volna részt. A gyűlésre állítólag nem volt hatósági engedély. Ezen a gyűlésen azt határozták el, hogy küldöttséget menesztenek a prefektushoz, a tizennégy letartóztatott munkás szabadlábrahelyezése végett. A kihallgatott vádlottak valamennyien tagadták a terhükre rótt cselekményt.

* Dr Mandel fordító iroda Str. Ratiu (Kötő-u.) 3. Telefon 831. Román, angol, francia, német fordítások, levelek, kérvények, periratok, tudományos, irodalmi, műszaki cikkek stb. Másolások, sokszorosítások.

150

lejes

könyvajándék

a zsidó tanulóifjuságnak

Az Uj Kelet könyvosztálya a vizsgák alkalmából az alábbi páratlanul olcsó zsidó könyvcsoportokat bocsátja a tanulóifjuság, szülők és tanulók rendelkezésére;

I.

Gyuri gróf: (Mesék és történetek zsidó gyermekek számára.

Kiss József: Yokli (regény). Heine: A bacharachi rabbi. Dániel könyve.

Zengő hárfá (zsidó verseskönyv).

Kabbalisták és csodatevők. Mivchar Schiré Amenu (héber dalok).

A Talmud könyvéből. (A hagyomány gyöngyei.

Ennek a csoportnak az ára az eddigi 310 lej helyett 160

II.

Kabbalisták és csodatevők. Zengő hárfá.

Gorelik: Cion és a golusz. Sch. Alechem: Legett nemesek.

Graetz Henrik élete és működése.

Dr. Marton: A zsidó nemzet Erdélyben.

Paneth: Utazásom a szentföldön.

Palesztina útmutató. Mivchar Schire Amenu.

Szokolov: Uj zsidó.

A 10 könyv 213 lej bolti ár helyett 90 lejbe kerül (csakis az összeg és 10 lej portódij előzetes beküldése mellett).

III.

Dániel könyve.

Gyuri gróf.

Zengő Hárfá.

Mivchar Schiré Amenu.

A Talmud könyve.

Ez a csoport 185 lej bolti ár helyett 90 lejbe kerül (csakis az összeg és 10 lej előzetes beküldése mellett.)

Genj sze talmak köz kozásnak. érdeklődés lennie a m francia tár a tanácsko mcnyt és l sőbbi időp ismeretes. cellár konk hoz a rajn tárgyában. gel fogadta bőző biztos zációkat kö ellenében. egy ugynev bizottság et de Cons katonai elle felmerülő kikapcsolás láspon Br az volt. ho solt bizotts denesetre g nak össze szemben

a leghatár az ellen. állítson és a Dan vagyis, h kompenz

UJ

A vasárn mi sem jell deklit korm tanácson fo gen lévő k adtak meg utasítások a legteljese Briand pol a külügym solt alapo megegyezés azonban, szállodában eredménny kiadott hi tanácskozás jött létre.

1. A Rerél Müller talos tárgy

Boldog újévet kíván
„Balkirs“ Bélyeggyár
Oradea, Str. Alexandri 4.
Központ: Bistrița

Számozógépek nagy választékban! | Nagybörrendeléseket személyesen utazunk átvenni

Siessen, mert csak pár napig tart!

1 darab egysoros bélyegző	15. Lei
minden további sor	7 "
Körbélyegző	45 "
Körbélyegző címerrel	35 "
Ovális bélyegző	55 "
Kézi aláírási bélyegző	85 "
Érkezési bélyegző	80 "

Bizonytalan időre kitolódott a Rajna-vidék kiürítése

Negatív eredménnyel végződött a locarnói hatalmak vasárnapi tanácskozása

Genf szeptember 17. A locarnói hatalmak között lefolyt vasárnapi tanácskozásnak, amelyet egész Európa feszült érdeklődéssel várt, pontot kellett volna tennie a már hetek óta nyuló német-francia tárgyalások végére. Azonban ez a tanácskozás sem hozott látható eredményt és halasztó határozattal egy későbbi időpontra toltta ki a döntést. Mint ismeretes, Müller-Franken német kancellár konkrét javaslattal fordult Briandhoz a rajnai területek időelőtti kiürítése tárgyában. Briand meglehetősen ridegséggel fogadta a német felhívást és különböző biztonsági és pénzügyi rekompenciákat követelt a Rajna-vidék kiürítése ellenében. Mindenekelőtt javaslatot tett egy úgynevezett megállapító és egyeztető bizottság (Commission de Constatacion et de Consiliation) létesítésére, amely a katonai ellenőrzést továbbfolytatná és a felmerülő vitás ügyeket a Népszövetség kikapcsolásával elhárítaná. A német álláspont Briand javaslatai tekintetében az volt, hogy nem zárkoznak el a javasolt bizottság megalakításától, de mindenesetre gondosan precízolni kell annak összeállítását és hatáskörét. Ezzel szemben

2. A jóvátételi kérdéseket teljesen és véglegesen rendezni kell, amiért is a hat kormány pénzügyi szakembereiből bizottságot alakítanak.

3. Megállapították azokat az alapelveket is, amelyek alapján a „Megállapító és egyeztető bizottságot” fogják összeállítani.

Az angol álláspont

Trakdésa miatt hiúszyanak San-Juan-Lord Cushendum angol helyettes külügyminiszter ma fogadta a sajtó képviselőit, és részletesen ismertette Anglia álláspontját, amelyet a Rajna-kiürítés kérdésében a vasárnapi tárgyaláson képviselt. E szerint Anglia főkérdés a Rajna-vidék mielőbbi kiürítése, egyidejűleg azonban szorgalmazza a jóvátételi kérdés rendezését is. Ezt azonban Anglia nem úgy értelmezi, mintha a két probléma között szükségszerű és kötelező kapcsolat állana fenn.

Anglia nyomtatékosan hangsúlyozta, hogy a kiürítésnek minden körülmények között meg kell történnie, mégpedig oly módon, hogy a második

zónát a lehető leggyorsabban ürítsék ki a franciák, ennek megtörténte után meg kell vitatni a jóvátétel kérdését és amennyiben ez kielégítő módon rendeződik, úgy mérlegelni fogják a harmadik zóna kiürítését is. Lord Cushendum szerint Briand rendkívül bekülvénységgel tanúsított a tárgyalás folyamán és maga indítványozta, hogy a „Megállapító és egyeztető bizottságnak” ne legyen katonai jellege. Az angol delegátus végül kijelentette, hogy a jóvátételi kérdésben Anglia nem hozhat több pénzügyi áldozatot és ragaszkodik ahhoz, hogy a péna ügy megbeszéléseknek semmi olyan jellegük ne legyen, amely Amerikával van összefüggésben.

Szterényi filippikája az európai államok gazdasági elzárkózása ellen

Genf, szept. 17. A Népszövetség gazdasági főbizottságában ma báró Szterényi József szólott hozzá a népszövetségi jelentéshez.

— Nyíltan be kell vallani, — mondotta, — hogy egyes európai államokban még az elzárkózás szelleme uralkodik a népek közötti gazdasági szolidaritás hátrányára. A hivatalos kormány nyilatkozatok és a tényleges helyzet között számos lényeges ellentmondások vannak. Magyarország volt az első, amely abból a célból, hogy megvalósítsa a Népszövetség gazdasági elveit, szakított a kötött gazdasági rendszerrel, ami az országra súlyos terheket rótt, mert a környező országok nem követték a magyar példát. Örömmel üdvözölöm tehát a holland delegátus felszólalását, hogy a bevételi tilalmi rendszerrel szülő egyezményt az összes államok ratifikálják.

— Ugyanilyen ellentétek vannak az

ittani tanácskozások és az egyes országok cselekedetei között az európai vámrendszer kiegyenlítése tekintetében. A Népszövetségnek az az intenciója, hogy a prohibítió vámrendszerek enyhítésének csupán irótt malaszt. A vámot a leg több országban nem gazdasági, hanem állampénzügyi szempontból kezelik.

— Mialatt az iparvámokat a kereskedelmi szerződésekből mérséklék, addig az agrárvámokat autonóm vámtarifákban emelik. Mióta Magyarország a Népszövetség elveit érvényesíti, kereskedelmi mérlegének passzívítása rohamos mértékben emelkedik, ami igazságtalan és megdöbbentő, mert más államok nem követték példáját. Ilyen körülmények között, — fejezte be beszédét Szterényi, — a Népszövetségnek komolyan kell foglalkoznia azzal a problémával, hogy gazdaságpolitikai elveit a gyakorlatban is érvényesíteni tudja.

— Az olaszok autótaxi csinálnak a Brenner-hegységbe. Rómából jelentik: A lapok jelentése szerint nemsokára kijavítják és kiszélesítik a Brenner, a Pustertal és a Stillsi hágó útjainak egész sorát. Az utakat használhatóvá teszik az autobiliforgalom számára és ezért korrigálják a fordulókat és veszélyes görbületeket. A Brenner-országtól Sterzingig nyolc méter, a Pustertal-országtól hat és fél méter széles lesz.

— Repülőgéptaxi-íjartok indultak meg Amerikában. Newyorkból jelentik: Nemrégiben a közlekedés gyorsítására az az újítás történt, hogy egyes vasúti gőcpontoktól repülőgéptaxi-járatokat rendeztek be, különösen olyan vonalakon, amelyek nem elég gyors a forgalom. Most Curtis Flyng Service Incorporated cím alatt Newyorkban új vonal létesült, amely kikötőkben és vasútiállomásokon repülőtaxikat foglaltatni az egyik városból a másikba.

akáresak most az autótaxi. Már elkészültek megjelent kisméretű repülőgépek és az új vállalat repülőiskolát is fog berendezni, hogy a maga számára pilótákat képezzen ki.

— Hatalmas bankkoncentráció készül a Székelyföldön. Expedíciót szerveznek a kolozsvári károsultak a «Vörös» Hirsch után. Százezeres szesz-csalás egyik bántási górnál. Az udvarhelyi orvosnő öngyilkosságának titka. 56 millió hiány a kolozsvári Egvesült Banknál, Dr. Varjas Lajost körözi a temesvári ügyvétség. Szabó Zoltán baritonista karrierje és más nagy szerű cikkek olvashatók az Erdélyi Futár e heti számában Szögyéni Kiss Endre lapja tartalmas változat. Ára 154 lej.

— Az Uj Kelet nagyváradi főkiadó-hivatalának vezetője Blum Zsigmond. Lakik Rimanóczy-u. 4. sz. (I. em.) A lap érdekében történő reklamációk ide intézendők. Mindennemű hirdetések és előfizetések felvételi helve.

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánási zsidóság napilapja.

Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő.

Felolós szerkesztő: Jámbor Ferenc.

az Uj Kelet cikkeinek utányomását csak forrás megjelölésével engedélyez.

— Elveszett vasárnap este óra körül a Mikes Kelemen-ucsi zsidó templom udvarán egy duplafedelű aranyóra vékony aranyláncsal. Mindezen az elveszett óra régi, kedves ajándék. Kértek a becsületes megtaláló adja le 1500 lej jutalom ellenében az Uj Kelet kiadó hivatalába.

— Egy szocialista védelmezte meg Hindenburg tábornokot. Berlinből jelentik: A sziléziai köztársasági egyesületek olyan határozatot akartak hozni, amely szerint nem vesznek részt Hindenburg elnök látogatása során rendezett ünnepségeken. Ez ellen az indítvány ellen a boroszlói szocialdemokrata párt delegátusa élénk szavakkal tiltakozott. Horsing szocialista képviselő — ez volt a delegátus — rámutatott arra, hogy Hindenburg elnök a múltja ellenére kifogástalanul teljesíti államfői tisztségét. A szocialista Horsing fel szólásra oly mély benyomást keltett, hogy a köztársasági egyesületek nem fogadták el azt az indítványt, amely szerint távolmaradnak az ünnepségtől.

— Nagy botrány egy Dickensről írt regény körül. C. E. Bechhofer Roberts angol regényíró tollából nemrégben egy regény jelent meg, amelynek főhőse Charles Dickens. A regényben Dickens jellege nem a legjobb szinten mutatkozik. Mindennek el van mosdva, csak jellemes, becsületes és tisztességes embernek nem. A családi élete is a legsötétebb színben van feltüntetve. Sir Henry Dickens, a nagy angol író élő fia hevesen tiltakozott Roberts regénye ellen — Az én édesapámat nem kell megvédelmezni — jelentette ki Sir Henry Dickens, az író fia — minden angol ember tudja, hogy a legtisztességesebb férfiak közé tartozott. Éppen ennél az oknál fogva nem fogok szembe szállni a regényben megjelent gyátlalkodás rágalmozó állításával. Roberts élesen válaszolt erre a kijelentésre. Végzetlenül sajnálom, hogy Sir Henry kiter a bizonyítás elől. Én a regényemben tényeket adtam elő, csak tényeket. Ezeket könnyű lenne megcáfolni, ha valótlanok lennének. Roberts ezután a Dickens család ellen kelt ki: Dickens életére vonatkozóan érdekesnél érdekesebb dokumentumok maradtak hátra. A család nem hajlandó nyilvánosságra hozni ezeket az okmányokat. Én kértem a család tagjait, hogy engedjék meg a publikálásukat hiszen 58 év múlt el a nagy író halála után, semmi ok sincs arra, hogy titkolózzanak. Ők mégsem akarták kiadni a dokumentumokat. Ezért voltam kénytelen regény formában megírni Dickensről az igazat, csakis a tiszta igazságot. Az angol közönség igen rossznéven vette Roberts regényviroztól, hogy az angolok hályványát bemocskolta. A lapokban felszólítások jelentek meg arra vonatkozóan, hogy Roberts regényét bojkotálni kell.

— Elhízott egyvéneknél a természetes «Ferenc József» keserűvíz hatalmasan előmozdítja az angyeserét és a testet könnyvéddé teszi. Több orvosprofesszor a Ferenc József vízét szívócsirosodásnál is reggel, délben és este, egy-egy harmadpohárvnyi mennyiségben rendeli. Kapható gyógyszertárakban, drogériákban és fűszerüzletekben.

aleghatározottabban állást foglaltak az ellen, hogy Briand junktimot állítson fel a Rajna-vidék kiürítése és a Dawes-terv reformja között, vagyis, hogy a franciák anyagi rekompenciákat követeljenek a kiürítése ellenében.

Újabb halasztás

A vasárnapi tanácskozás fontosságára mi sem jellemzőbb mint az, hogy az érdekelte kormányok szombatnani minisztertanácsban foglalkoztak a Genfben szönyegen lévő kérdésekkel és ennek alapján adták meg genfi megbízottainak az utasításokat. A francia minisztertanács a legteljesebb megelégedését fejezte ki Briand politikája felett és felhatalmazta a külügyminisztert, hogy az általa javasolt alapon egyezzenek a németekkel meg egyeztetést létrehozni. A tanácskozás azonban, amely a genfi Beau-Kivage szállodában zajlott le, meglehetősen sovány eredménnyel végződött. A németek által kiadott hivatalos kommuniké szerint a tanácskozáson a következő megegyezés jött létre:

1. A Rajna-vidék időelőtti kiürítéséről Müller kancellár kívánságára hivatalos tárgyalások fognak megindulni.

Üzletáthelyezés!

Róth cipésmester üzletét
Unió-u. 9. sz. alá helyezte át

(Cluj-Kol
Kelet tudós
mindnagyo
üveggyártás
kezelt. A t
nyu versen
gebben az
zést, amely
tént.

A termel
természetes
is. A román
pesebb lett
ezemben,
mértékben
üveg előret
Ezzel a
paszthalató
árúknak je
megküzdési
nyokat ölt
ben is nagy

A Keresk
leményei. A
iparkamara
Kereskedelm
ezennel köz
beiratkozás
zárólag tör
tanulók köt
kezni s mu
désüket irás
telesek bem
bizonyítván
hetik a beir
25-én kezdő
megjelőendő
adók köteles
könyvekkel
Különösen f
tanulóknak,
sület által
delmi inasis
iskola végk
tanulója a m
évbe felvét
iskolának m
mutatják. V
kolánk által
lőnek, hogy
az aznap r
Kereskedelm
ben Clujon.
tartatnak. A
világosítás
és Iparkam
lyához Cluj.
8. sz. ajtó, m
fordulni.

Ujabb s
A Monopol
mekék elosz
szabályzatot
szerint a m
uj kerületi
állítanak fel
ség van. A
oly személy
gendő garan
nézve, hogy
vidék szükség
Az Erdélyi
letek Szövets
nisztérium
Sfatul Negu
nált az ille
raktárak ko
nek adják k
kedéssel fo
folytán az
hogy ezekne
ját elsősorba
vagy pedig
az illetékes
arra alkalm
tulajdonosai

— Elkésztet vakbéloperáció követ
keztében meghalt Berlinben Lincoln
Eyre, a Newyork Times világhírű tudó
sítója. Berlinből jelentik: Lincoln Eyre,
akki speciális haditudósításai révén nem
csak az új, de az óvilág közönsége
előtt is népszerű nevet szerzett magá
nak, ma délelőtt egy már későn tör
tént vakbéloperáció következtében a
wilmersdorfi klinikán meghalt. Lincoln
Eyre mindössze harminckilencéves
volt, de már 25 éves korában egvíke
volt a legismertebb amerikai újságírók
közül. Különösen harctéri tudósításai
lúnt fel. Ezek az írások annyi keserű
gúnvt és szarkazmust tartalmaztak,
hogy Teodor Wolf, a Berliner Tage
blatt világhírű főszerkesztője a front
Bernard Shawjának nevezte el Lincoln
Eyret. A háború alatt egvidőre ki is
tűztették az amerikai csapatok sajtófé
hadiszállásáról, mert a kiváló újságíró
maró gúnnyal írt még egyes amerikai
magasrangú tisztokról is.

— Megindul a Frankfurt—Páris kö
zötti repülőgépjárat. Párisból jelentik:
A legközelebbi napokban átadják a for
galomnak a Frankfurt—Páris közötti
új légvonalat. Ennek a légiútnak
legfőbb érdekessége az, hogy a Frank
furtból induló német repülőgépeket Sa
arbrückenben francia gépekkel cseré
lik ki, mert a versaillesi békeszerző
dés határozmányai szerint német re
pülőgépek nem repülhetnek francia ter
ület felett. Ez a jelentéktelen momen
tum talán beszédesebben mutathat rá
a békeszerződések bornyúságaira és
haladásellenességeire, mint sok puffo
gó pacifista szónoklat.

Szeptember 20-án tartja egyetlen hangverse
nyét a Corso-filmszínházban

Doni kozák kórus

(Platoff) a Corso-filmszínházban

— Tuljegyezték a férőhelyeket az
oradeamarei zsidó Leányinterná
tusban. Megemlékeztünk az Új Kelet
hasábjain, hogy Nagyváradon Erdély
legfontosabb zsidó centrumában,
Schwartz Menyhért né urasszony
vezetése mellett Ort. Zidó Leányinter
nátus létesült. Az internátus megnyitá
sa alkalmából nagyváradi munkatár
sunk felkereste az internátust a Szar
nizsló-uccában, Nagyvárad legszebb
uri negyedében. Az internátus udva
rú ózondus levegőt árasztanak az ott
lévő terebélyes fák szépen parkirozott
udvara kitünő benyomást kelt. Belé
pünk az internátus szobáiba, hófehér
leányszoba, zongora, társalgó, tiszta
ebédlőterem és a legpedánsabb tiszta
ságtól ragvógó konyha, mindannyi
Schwartz Menyhért hozzáértését di
csérik. Friedmann Gyuláné breszlai
tanárnő német nyelven társalog, a zong
goratantást dr. Reményiné Weisz
Reskó urasszony zongoraművésznő
végzi. Francia és angol nyelvet
Schwartz Magda urleány tanítja. Er

LITHYNIA Gyógyvíz
Paptamási ásványvíz
Gyomor-, vese-, hólyag-, epe- és csusz
banalmak legfontosabbja. Képviselet:
DACIA vízellátó-üzem, Cluj, Calea
Regele Ferdinand

Felhívás!

Értesítem a t. vevőimet, hogy ort. kőse
szalámgyáramat újonnan átalakítottam és
így abban a helyzetben vagyok, hogy
legkitünőbb min ségű szalámít, valamint
az összes e szakmába vágó hentesnemü
ket szállíthatok naponta frissen a leg
olcsóbb árban. Miért is kérem szíves párt
fogásukat és vagyok kiváló tisztelettel

Ifj. Pál Márton

Cluj, Piața Mihai Viteazul 25.

Üveg-
udvar

FISCHER

Üveg-
udvar

CLUJ

Karlsbadi
Ebédlszerviz
6 szem.
L. 780°.

Alpacca
Evőeszköz
6 szem.
L. 960°.

Karlsbadi
Kávészerviz
6 szem.
L. 260°.

dély zsidó intézményeiben új hézagot
tölt be az internátus, ahol a vallásos
felügyelet mellett modern nevelésben
is részesülnek a serdülő leánygymere
kek. Mint értesülünk az internátus
befogadóképessége már is szűknek bi
zonyult, mert többszörösen túljegyez
ték a férőhelyeket.

— Letartóztatják a Fericeira bizto
sítótintézet kolozsvári ügynökségének
igazgatóját. Az Új Kelet már megírta,
hogy a Ploestiben működő Fericeira
házassági és életbiztosító intézetet be
zárták és az intézet igazgatóját letar
tóztatták. Arról is megemlékeztünk,
hogy a vizsgálat az összes vidéki ügy
nökségekre is kiterjedt s hogy a ko
lozsvári ügynökségének irodájában is,
házkutatást tartott a Fericeira ko
lozsvári ügynökségének irodájában is.
melynek eredményeképpen több iratot
elkobozott. A kolozsvári ügynökség
igazgatója a főintézet bukásának híre
Ploestibe utazott, ahonnan ma dél
előtt érkezett vissza. Az ügyészség
arra való tekintettel, hogy a Fericeira
kolozsvári ügynöksége ellen tizenhat
bírvádi feljelentés érkezett, amelyek
mind azt igazolják, hogy az ügynök

Diadalmas olaszországi turnéja után, egyetlen
hangversenyt ad szept. 20-án a világhírű

Doni kozák kórus

(Platoff) a Corso-filmszínházban

ség, bár a központ utatása szerint doi
gozott, jelentős összegeket zsarolt ki
tapasztalatlan emberektől anélkül,
hogy a biztosítási kötvényben vállalt
kötelezettségeket teljesítette volna. Let
tartóztatta a Ploestiből hazatérő igaz
gatót. Itt említjük meg, hogy a Ferice
iráról írt legutóbbi cikkünkben fe
lemlített Pányu János újságíró házasa
ságának semmilyen köze nincs sem a
biztosítótintézethez, sem Bükkös bizto
sításához.

Pályázati hirdetés

A targumuresi izr. iskolaszék pályá
zatot hirdet tanítónői állásra. Pályáz
hatnak olyan okleveles tanítónők,
akik jogosítva vannak 7 osztályu ele
mi iskolában tanítani.

Pályázati határidő szeptember 25.
Fizetés megegyezés szerint.

Az Iskolaszék.

Hirdetés

A Magazin si Hotel »Parisien» So
cietate Anonima clujii cég likvidálása
a clujii Tribunal Nr. F. 334/20—1928.
szám alatt bejegyezve, ezennel fel
hívatom nevezett cég hitelezői, hogy
a kereskedelmi törvény 202. §-a értelmében követeléseiket ezen hirdetés
harmadszori közzétételétől számított
hat hó alatt érvényesítsék, különben
követeléseik tekintetbe nem vétetnek.

Magazin si Hotel »Parisien»

S. A. Cluj

in lichidare

Dr. Samuel Ieună Cluj.

SPORT

A Románia nagy gól- arányu győzelme a KAC fölött

Romania—KAC 4:0 (3:0). Középes
nívójú játék, megérdemelt Romania
győzelemmel. A KAC teljesen letört
csapat benyomását keltette és egy per
tig sem volt méltó ellenfele a bajnok
csapatnak. A Romania kényelmes játé
kal, könnyen győzte le ellenfelét és több
tartálékkal spekelve sem kellett tulsá
gosan megerőltetnie magát a győzelem
ért. A hetedik percben már eredményes
a Romania technika főlénye s a Novac
által kidolgozott labda Cipcigan közve
títéssel a jobbösszekötőt játszó Chifor
hoz kerül, aki kényelmesen éri el a ve
zetőgólt a hibázó védelem mellett. Husz
perces eredménytelen KAC főlény után
újra a Romania kerül frontba és Novac
lövése nem téveszt célt. A fokozódó fő
lény után Chifor rugja a Romania 3-ik
gólját. A második félidőben állandó fő
lény mellett a Romania kényelmesen
tartja meg az eredményt és Hategan
góljával állítja be a végeredményt. A
Romania Humiade és Marsall nélkül sze
repelt. A csapat halvesora elsőrangú já
tékerőt képvisel, egyénileg Brade, Chi
for, Novac és a kitünő dr. Lazar váltak

Szencziót! Az egész világon ünnepeit 33 tagu

Doni kozák kórus

(Platoff) egyetlen hangverseny szept. 20-án
a Corso-filmszínházban

ki, míg a KAC csapatából Kiss Antin
kivül csak Fodor kapus néhány akciója
érdemel említést. Hibátlanul vezette a
mérkőzést Fővenyi.

Orvosok—Futballbírák 5:4 (2:1).

Romania ifj.—KAC ifj. 7:3 (3:1).

Vidéki eredmények

Arad. Arad—Vesec válogatott 4:1
(0:0). Nemzetközi mérkőzés, amelyen a
vendégcsapat játéka csalódást keltett. Az
aradi csapat tartalékos csapattal főlé
nyesen győzött Barbu II. (2). Tisza és
Medve góljaival. Biró Mánva.

Petrozsény. Jiul—Tricolor (Arad) 4:1
(2:1) bajnoki.

Temesvár. ZsSE—TAC 1:1 (1:0) baj
noki. Meglepetés. Liró Nicolaeviciu.

Kinizsi—Fratelia 5:0 (2:0). Könnyi
Kinizsi győzelem. Matek, Kafinszky,
Hoksáry és Wetzler (2) a góllövők. Biró
Keller.

Banatul—Rapid 3:0 (2:0).

Nagyvárad. NAC—Amatőr 5:1 (2:1).
A NAC értékes győzelmet aratott jöké
pességű ellenfelén, mely ezuttal már
Nagyvárad összes román játékosait sze
repeltette. Góllövők Roth (2), Barátky
(2), Guru a vigaszgólt Máté lőtte. Biró
Bocianu.

Déva. IV. Granicsárezred—AAC 1:0
(1:0). Biró Sebesan.

Piski. ATE—CFR Simeria 3:0 (1:0).
Bajnoki.

Szamosújvár. Universitatea—Sparta
1:1 (1:0). A kolozsvári csapat gólját
Gilesan lőtte.

Brassó. Brasovia—Olimpia 3:3 (2:1),
bajnoki.

Victoria—BMTE 3:2 (3:1). Biró Bá
lint.

Bukarest. Bukarest válogatott—Ka
tonai válogatott 2:1 (2:1).

Aranyosgyéres. KMSC—Sodronypai
2:0 (1:0). Góllövők Isvánffy és Feinir
gor. Biró Benke.

**Szürke eredmények a ro
mániai ifjusági atlétikai
bajnokságon**

Az Aradon tartott verseny nagyon
gyenge eredményekkel zárult. Egyetlen
jobb eredménye a versenynek Lazariu
800 méteres ideje (2 p. 11.9 mp), ami
országos ifjusági rekord. Részletes
eredmények a következők:

100 m. siffutás: 1. Schmidt ATE 12
mp. 2. Bulgakov Kinizsi. 3. Popovici
Dacia Bucuresti. 7 induló.

200 m. siffutás: 1. Schmidt 25.5 mp

400 m. siffutás: 1. Lazariu Stadion

800 m.: 1. Lazariu 2 p. 11.9 mp. Or
szágos ifjusági rekord. 2. Wieser I

1500 m.: 1. Ruck Olimpia 4 p. 43 mp

Magasugrás: 1. Marzescu Kinizsi 160
cm. 2. Weifel AAC. 3. Pilinszky Gloria.

8 induló.

Távolugrás: 1. Kaupert AAC 539 cm. 2

5 induló.

Súlydobás: 1. Halevetz AAC 9.89 m. 2

6 induló.

Szencziós műsorral tartja egyetlen hangverse
nyét a

Doni kozák kórus

(Platoff) szeptember 20-án a Corso-
filmszínházban.

Diszkoszvetés: 1. Halevetz 34.93 m. 2.

5 induló.

Gerelyvetés: 1. Halevetz 39.98 m. 2.

4x100 m. staféta: 1. AAC 51 mp. 2.

Olimpia.

Olimpiai staféta: 1. Olimpia 4 p. 45

mp. 2. AAC.

Külföldi eredmények

Budapest. Ferencváros—Admira 1:0

(1:0). A középeurópai kupa középdőn

Rázsó lőtte.

Hungária—III. ker. 4:0 (1:0).

Ujpest—Bocskay 1:0 (0:0).

Kispest—Somogy 1:0 (0:0).

(1:1).

Szeged. Bástya—Vasas 4:0 (1:0).

Magyarország—Olaszország 55:47. A

Budapesten rendezett nemzetközi atlétikai
verseny a magyarok fölényes győ
zelmével végződött. A versenyen az ola
szok néhány meglepetéssel szolgáltak. A
nagyon szép eredmények közül kiemel
kedik Egry új diaskosz rekordja.

Közgazdaság

A román táblaüvegipar kartellbe lépett s a Bukarestben fellállított eladási iroda fogja szabályozni a termelést és az árakat

(Cluj-Kolozsvár, szeptember 17. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az utóbbi időben mindnagyobb fejlődést mutató belföldi üvegyártás most új fordulóponthoz érkezett. A termelésben beállott nagyarányú verseny szükségessé tette már régebben az üvegyárak közötti megegyezést, amely pár nappal ezelőtt megtörtént.

A termelés fellendülése magával hozta természetesen a fogyasztás fellendülését is. A román táblaüveg mind versenyképesebb lett a cseh és belga táblaüveggel szemben, amelynek vámjai is jelentős mértékben segítette elő a román táblaüveg előretörését.

Ezzel a jelenséggel egyidejűleg tapasztalható volt azonban, hogy a belföldi áraknak jelentős nehézségekkel kellett megküzdenie. Az árverseny nagy arányokat öltött és emellett a kihitelezésben is nagy verseny alakult ki a piacot

annnyira túltelítették áruval, hogy annak felfevő képessége megingott.

Ez a helyzet indította arra az erdélyi üvegyárakat, hogy újra tárgyalásokba bocsájtkozzanak egy közös eladási iroda kiépítése érdekében; a Bukarestben működő iroda ugyanis nem ölelte fel az egész táblaüveg ipart s különösen az erdélyi gyárak között hiányzott a harmonia.

A legutóbb folytatott tárgyalások eredményel végződtek, amennyiben egy a megyesi, mint a dícsőszentmártoni üvegyárak megbízottainak megbeszé- lései folytán az üvegyárak kivétel nélkül beléptek a táblaüveg kartellbe, amelynek bukaresti eladási irodája magába fogja ölelni az egész román táblaüveg ipart. A kartell eladási irodája nemcsak az árakat, de a termelést és a kihitelezési feltételeket is szabályozni fogja.

A Kereskedelmi Kamara iskolai közleményei. A cluj-i Kereskedelmi és Iparkamara által fenntartott Gyakorlati Kereskedelmi Isziskola Igazgatósága ezennel közteszomásra hozza, hogy a beiratkozások f. hó 17-től 24-ikéig bezárólag történnek. A beiratkozások a tanfolyamok kötelesek személyesen jelentkezni s munkaadójuk részéről szerződésüket írásban igazolni. Együttel kötelesek bemutatni az utolsó iskolai év bizonyítványát, amely alapján történhetik a beiratások. Az előadások f. hó 25-én kezdődnek az igazgatóság által megjelölendő helyiségben. A munkaadók kötelesek tanulóikat a szükséges könyvekkel és írószerekkel ellátni. Különösen felhívjuk figyelmüket azon tanulóknak, akik a Kereskedelmi Egyesület által fenntartott magyar kereskedelmi isziskolába jártak, hogy ezen iskola végképen feloszlott és ennek tanulóit a mi iskolánk által a megfelelő évbe felvétetnek, miután az említett iskolának megfelelő bizonyítványát bemutatják. Végül tudomásul hozzuk iskolánk által pótvizsgára utasított tanulóinknak, hogy a pótvizsgák f. hó 24-én, az aznap reggel megjelölendő órák, a Kereskedelmi és Iparkamara kistermében Clujon, Cal. Victoriei 51. I. emelet tartatnak. A beiratás és bármilyen felvilágosításért kerjük a Kereskedelmi és Iparkamara tanulmányozási osztályához Cluj, Cal. Victoriei 51. I. emelet 8. sz. ajtó, naponta 10—12 óra között fordulni.

Ujabb sóárudákat állít fel a Monopol. A Monopol vezérigazgatósága a sótermékek elosztásának megszervezésére új szabályzatot készített. Az új szabályzat szerint a már meglévő sóárudákon kívül új kerületi vagy megyei sóraktárakat állítanak fel aszerint, amint arra szükség van. Az új raktárak koncesszióját oly személyeknek adják ki, akik elegendő garanciával rendelkeznek arra nézve, hogy a sóárusítást a megye vagy vidék szükségletének megfelelően végzik. Az Erdélyi és Bánáti Kereskedő Testületek Szövetsége, értesítve a pénzügyminisztérium által készített tervezetről, a Statul Negustoresckel együtt interveniált az illetékes köröknel, hogy ezen raktárak koncesszióját oly kereskedőknek adják ki, akik már azelőtt is sikereskedéssel foglalkoztak. Az intervenció folytán az új szabályzatba felvették, hogy ezeknek a raktáraknak koncesszióját elsősorban kereskedőknek adják ki, vagy pedig olyan személyeknek, akiket az illetékes kereskedelmi és iparkamara arra alkalmasnak talál. A koncesszió tulajdonosai kötelesek a só az az áron

árusítani, amelyet a pénzügyminisztérium állapít meg. Az új szabályzatot véleményezés végett megküldték a R. M. S. vezérigazgatóságának. Az új sóárudákat még ez év folyamán felállítják.

Kilenc százalékos késedelmi kamatot kell fizetni az október 1-ig ki nem fizetett adó után. A pénzügyminisztérium a hivatalos lap szeptember 11-én rendeletet tett közze, amely szerint az október 1-ig esedékes, de addig ki nem fizetett egyenes adók után 9 százalékos kamatot fizetendő. Az október 1-én esedékes negyedévi adó után a kamatot 1929 január 1-től kezdődőleg kell fizetni, ha addig nem fizették ki.

Országos kereskedő mozgalom az új vámtarifja ellen. Bukarestből jelentik: A galaci kereskedőszövetség kezdeménye zésére az ország összes kereskedői mozgalmat indítottak az új vámtarifával kapcsolatos sérelmeik miatt. A szövetségek főleg azt kárhoztatják, hogy a vámtarifai összeállításánál a kormány az ipar minden kívánását tekintetbe veszi, az egyes tételek megvitatásánál a nagyipar képviselői személyesen is megjelennek, ellenben: a kereskedők még azt sem tudják, hogyan állanak a munkálátok, amelyek az ő szempontjaikból is egzisztenciális jelentőségűek. A kereskedők a napokban memorandumot nyújtanak át a kormánynak s ebben kéri sérelmeik orvoslását.

A Friedler-féle GAMMA hajszere
a hajhullás, kopaszodás, korpászás tökéletes gyógyszerere.

A hajhullás legtöbb esetben a fejbőr korpásodására vezethető vissza, mely viszont abban leli magyarázatát, hogy a felhám elszarusodása hiányos. A felhám, mely ilyenkor finom pikkelyszerű alakban leválik, eldugaszolja a hajtüszőjébe nyíló faggyumirigy kivezető csövét, mely rövidesen a haj elsorvadására illetve kihullására vezet.

A GAMMA hajszere hatása abban rejlik, hogy különleges összetételénél fogva lehetővé teszi a hajfaggyu feloldását és elősegíti a felhám elszarusodását. Orvosilag kipróbálva és ajánlva. A GAMMA kapható minden gyógyszerárban és drogueriarban. 1/2 literes üveg ára 240 lei, 1/4 literes üveg ára 160 lei. Használati utasítás mellékelve.

Ha nem kapná, küldje be az összeget postai utalványon a vezérképviselethez.

VEZÉRKEPVISELET:
ROZSNYAY GYÓGYSZERTÁR,
ARAD, Piața Avram Iancu.

Színház - Művészet

A Magyar Színház műsora:

Kedd: A házibarát. (4-edszer. Napi bérlet 5. szám A. Szám: 24.)

Óriási az érdeklődés a doni kozákkórus csütörtöki estélye iránt. Városzerte óriási érdeklődés nyilvánul meg a doni kozákkórus vendégszerzése iránt. Az érdeklődés teljes mértékben indokolt, ugyanis az orosz kórus ma már világhírű együttes, amely Európa összes metropolisáiban óriási ünneplések közepette lépett fel. A vezetőiük nevével, Platoff-kórusnak nevezett együttes három részből álló hatalmas programot ad elő Kolozsváron, amelyben az orosz népi és műveltséggyűjtemény legremekesebb alkotásai szerepelnek. A Platoff-kórus Kostriukoff Nikolai temperamentumos dirigálása mellett elismerten a legjobb mindazon kozákkórusok közül, amelyek európaszerte a világvárosok színpadain szerepelnek. Az orosz kórus csütörtökön lép fel Kolozsváron a Corzofilmszínházban, amely olyan jelentőséget tulajdonít a kórus szereplésének, hogy teljesen önálló estélyre kötötte le a 38 énekesből álló kórust. A csütörtöki estély ünnepi eseménye lesz Kolozsvár művészeti életének.

A házibarát. (Szenes Béla töredékben maradt és Noti Károly által kiegészített és kikerekített vígjátékot, a Házibarátot mutatta be szombaton este a Magyar Színház drámai együttese. A darab nem nagy igényű, ellenben megfelel annak a feladatnak, hogy három felvonáson át derűben tartsa a közönséget, amely nagy rokonszenvvel fogadta a darabot és melegen ünnepelte a szereplőket. Élükön Poór-Lilit, aki egy divatárusnőt alakított, Marcsi Gizi nagyon könnyedén és frissen játszott. Mészáros Béla pedig az együttes fiatal tagja erős tanúságot tett újabb drámai képességeiről. Kitiűnők voltak Laczkó, Selmecey, Mihályfi, Hoykó és Tompa Sándor. Egy epizód szerepben Herskovits Jolán mutatott jó kvalitásokat. A rendezés Imre Sándor művészeti munkája.

A színháziroda közleményei:

Ma este negyedszer Házibarát. Három zsufolt nézőtér hangos és kitűző tetszése és harsogó kacagása avatta az idei évad nagy sikerévé a Házibarátot, amelynek ma este lesz a negyedik előadása.

Régi nyár. Csak csütörtök estére van hirdetve a Régi nyár premiére, de Kolozsvárott már ma is valóságos Régi nyár laz van. Ennek aragvógó mélyhangulatú műoperett sikerének a híre futótűzként terjedt el itt s mindenki kíváncsi arra, milyen lehet az az operett, amely 125-ször töltötte meg Budapesten a legnagyobb színház nézőterét, ugyhogv egyfelteleg este sem maradt egy hely sem üresen s ugyhogv 125 előadás után a darabot egy még nagyobb színházba, a 2500 nézőt befogadó Városi Színházba kellett átköltöztetni, ahol bizonyára szintén 700—150-szer fog színtekerni. Csütörtökön este ki fog elégülni közönségünk kíváncsisága. Meg fog ismerkedni a Régi nyár elragadó szépségeivel, mély hangulatával, kacagtató ölelteivel, ragyogó zenéjével, változatos táncával. A színház joggal reméli ettől az operettől, az idei évad nagy slágersikerét. A Régi nyár főszereplői Kondor Ibolya, Miklóssy Margit, Kun Magda, Tompa Béla, Ihász Aladár, Olasz Lajos. A Régi nyár egyelőre 5 egymásutáni estére van kitűzve: Csütörtökre, péntekre, szombatra, vasárnapra és hétfőre, de bizonyos, hogy a rákövetkező hét műsorán is a Régi nyár fog uralkodni. A Régi nyárnak mind az öt előadására árusítja már a pénztár a jegyeket.

Éva grófnő. Karácsonyi Ili, Kondor Ibolyka, Kun Magda, Sólyom Győző, Tompa Béla, Ihász Aladár, Leövey Leó, Selmecey Mihály játsszák az Éva grófnő főszerepeit a szerda esti előadáson.

Shakespeare-előadás: mozihelyárakkal. Szombaton délután 5 órakor Shakespeare-előadás lesz a magyar színházban. A brit szellemi örökség legvonzóbb darabja, a Makrancos hölgy fog színtekerni, a címszerepben Poór Lilivel. Erre az előadásra nagyon olcsó mozihelyárakkal (50, 40, 30, 20 és 10 lei) lehet váltani a jegyeket.

APRÓHIRDETESEK
Egyszeri közlésnél egy szó 5 lei, vastagabb betűvel 10 lei. Legkisebb apróhirdetés 50 betű. Álláskeresőknek 30 százalékos kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelleges levelet csak úgy továbbítunk, ha portó bélyeg mellékelve van. Eljegyzési hírek díja 250 lei, előfizetőknek 150 lei.

Hajhullás
és hajkorpa ellen legjobb szer az "Egger-Petrol"
Kapható minden gyógyszerárban és drogueriarban

Sajtészitő
figyelmébe. A legkiválóbb sajt a schweizer tejsóval készül. - Hatosos, nem romlandó készítmény. Egger & Co. Rt. vegyészeti gyár, Cluj. Ugyanott kapható a Sajtészítés kézikönyve 20 lei előzetes beküldés-ellenében

Zongora kitűző állapotban levő, helyszűke miatt, azonnali eladó. Muzzeum u. 4. ajtó 2

Kereskedősegéd, kémi, divat és konfekciójában jártas állást keres. Szombaton zárva" jelgére.

Férjhez menne 40 éves gyermektelen izraelita urinő vidéken berendezett üzlettel, saját házzal, hozzáillő kora izraelita uriemberhez, csak teljes című levelekre válaszolok. "600 ezer" jelgére e lap kiadója.

Burgonyát keresek ékezesi és rakomány céljára nagyobb mennyiséget. Ajánlatot a kiadóba kérek "Buzomány" jelgére. 1057.

Balkonos szoba bevarosban szépen bútorozva, konyha és fűtőszoba használatos, olcsón kiadó. Cím a kiadóban. 1086-I

Eladó egy kiváló hangu műsterhedgyű. Cím a kiadóban.

4
olcsó ifjusági könyv

Tábori Piroska: A szamosparti gyilkosság 40—
Jókai Mór: A laotungi emberkék 25—
Kosáryné Réz Lola: A boszorkányvár 25—
— Az elvarázsolt kastély 40—

REUBENI, a zsidók fejedelme

Írta: Max Brod

60

Fordította: dr. Hamburgné Becski Irén

Igy van ez. Az ut helyes volt. En azonban nem voltam elég erős.

Vagy pedig az idő volt korai.

Ha azonban ez igaz, és ha ez az ut tényleg az igazi volt, akkor minden bizonytalanság akad valaki, aki végére jár?

És már csak egy felös kérdése marad: Kibirja-e vajjon az én népem, mely szétszórtásban, gyűlölködésben és szegénységben fulladozik — azt az időt, amíg elérkezik a másik? Hiszen olyan közel áll szegénytelen puszulásához.

Valamelyik este, amikor a déli Alpeselek egyik völgyében tartottak pihenőt, egy fiatal ember lépett hozzá.

Alkabez volt, a költő, Szafed bölcsői költője, a Szentföldről való. A bölcsők költője és már hónapok óta uton volt. A szánt kereste. Rómában nyomára jutott, onnan utána vándorolt Németországba, ott hallott a két vándorlót ért szomorú sorsról és most a császár, sereg után járt.

Végre kedvező alkalom kínálkozott arra, hogy zavartalanul beszélgethessenek. Az utazás alatt az ellenőrzés gyengébb lett. A foglyot őrző katonák a korcsnóban felejtkeztek. Körös-körül sötétség van, barátságosan közelődő éjszaka.

A szár először azt hitte, hogy a két-vezt azért jött, hogy őt Molchoval meg-

széktesse.

Milyen jól felhasználná ujjaeledt erőit! De nem arról van szó.

Nem az én utam. És talán mégis jó ut, meglehet, közvetítő ut — Alkabez a „Schulchan Aruch” első kötetét hozta magával. Ez volt Josef Karo nagy műve. Molcho már beszélt róla neki, Reubeni azonban nem tulajdonított nagy fontosságot a dolognak. S most egyszerre itt van a szeme előtt. A „Terített asztal” az egész népet az isteni törvények szerint megterített asztalhoz akarja ültetni, csak a kezét kell kimutatnia — és ezzel a mozdulattal az egész test vastkeménységű, elpusztíthatatlan lesz.

„Hozzád és Molchohoz való szeretetből, — így írja Karo a könyvben — és ez vezette őt munkájában.”

Reubeni kezéin megcsorrentek a láncok, amint a könyvet kezébe veszi.

Mennyi gyűlöletet tapasztalt életében népe részéről. — most, élete befejezése előtt a szeretetnek egy jeleit éri!

„Olvasd fel nekem valamit az elejéről!”

Figyel, az erdők körös-körül egész elcsendesednek, egy szellőseke sem rezzen, egy állat sem moccan, minden odafigyel az ősi tanra, melyet atyáink és nagyatyáink hallottak. „Regel emelkedjék fel a jámbor mint egy oroszlan, az Ur szolgálatára. Türelemmel, tüzzel és erővel felve, mintha a hajnalpír akarna felkelteni”. Ebben a völgyben, mely sohasem látott oroszlant, idegenül ragyog a szavak fölé, mely örök életet biztosít a világ minden dolgainak...

Most különös szavak következnek. Nyomott, sötét, pepecselő szavak. Nem az én utam, gondolja Reubeni. Egy dologgal azonban tisztában van: Nincs mit félni! Ez a könyv legalább összetartja népemet. Összetartja addig, amíg eljön a másik — aki erősebb, mint én!

„Hozdál még valami más üzenetet is számomra, Alkabez?”

„Semmit sem ezen a könyvön kívül.”

„Elég, tulon-tul elég. Mondd meg Mesternek: Isten növezzze meg az erejét — és sikeresen fejezze be azt, amivel engem halálom előtt megvigasztalt!”

Egész felvidámul. Még sem volt hát hiábaváls az ő sok sikertelennek látszó fáradozása! A tengeren túl, Szafetben felkelésített valakit, aki hidat épít a követező nemzedékhez. És csak akkor — a kellő időben, és egész szívvel — akkor pusztuljunk el.

Mantubában Reubeni még egyszer, utol-

jára beszélhetett Molchoval. Mindaddig gondosan ügyeltek arra, hogy ne találkozhassanak.

Csak a kivégzés előtti éjszakán teljesítették azt a kívánságukat, hogy láthassák egymást.

Molcho a börtön fapadján feküdt sápadtan és átlátszó szépségében, így fogadta Reubent. Meggártott neki a bitüncsekben megjárta hosszú utazás. „Már látalak egyszer ilyennek. Akkor, amikor magadon kívül, betegem fektüdtél. És akkor azt kívántam, bárcsak veled együtt halhatnék meg. És most teljesül az a kívánságom!”

Molcho nagy szemei vadul villogtak: „Áldoztál az Örökkévaló oltárán?”

„A te kívánságod is teljesül!”

„Nemsokára, nemsokára!”

Reubeni a pad szélére ült és megcsókolta, mintha egy önmólt felhevült gyermeket akarna megnyugtatni. Majd sajtóságon mosolygott: „Ha tudnád, Molchom, hogy mennyire a sorsomná lettél!”

Molcho ijedten kiáltott fel: „Mester!”

„Nem baj, már minden jól van. De nem volt-e igazam, amikor kezdetben visszariadtam tőled és szóba sem akartam állni veled? Te egyre erősebb lettél. Végül pedig magadhoz ragadtad az uralmat és te vezettél bennünket”. Egész könnyen ment a tréfálkozás, még az új-jával is megfenyegette a fiut: olyan távol állott tőle minden keserűség. Mintha nem is ő lett volna az, aki irigyelte és erején túl becsülte a másikat. Most nyugodt pillantással az őt megillető helyet találta meg neki. Mindketten elvégezték feladatukat, egyik sem volt pótolható a másik által. És úgy látszik, hogy csak most, ebben a lecsillapodott tekintetben kezdett életre kapni a jó, önzetlen szeretet, mely Molcho ellenkezését szeliden elhárította. „Nem — semmi uralmat” — hadarta Molcho, mintha lázában beszélne. „Te voltál a vezető! Én pedig csak a felkent király szolgája!”

„Ezt senki sem állíthatja ilyen biztosan — vellete közbe szeliden Reubeni. „Hidd így, ha akard, hogy te az én szolgám voltál. De hogy ki volt az ur és ki volt a szolga, ki a magasabb és ki az alacsonyabb, azt csak az Örökkévalóság bírodalmában lehet megtudni, ahol tudunkra adják földi rangunkat. Gyakran melatiám azon, hogy elképzeltem magamnak, nekora csodálkozás fogná el az embereket, ha valami vellel a földön már itt a földön megtudnák az igazi sorrendet. Sok embert, akiket nagyra tartottunk egyáltalán sehol sem találunk, valahol lent volna a helyük. Amit tisztoságnak tartottunk, egyszerre szegénytelennek tűnne. És ami eddig bűn volt, egyszerre szükségessé és igazságos lenne mint a felső világok sötétsége”. Mindezek csak szavak. Mindennek igaz jelentését csak a másik világon értjük meg. És egész magasan találnánk a jelentéskéneket — vagyis olyanokat, akik jelenléte nélkül tünnek előttünk, akik azonban valami eslekedetük által melye egyedül Isten ismert, ilyen magasra jutottak a ranglétrán!”

„Felvált ez a fia is” — kiáltott fel izgatóltat Molcho, — aki ma a börtön rcsán keresztül bedugta arannyal nimzett sapkáját, hogy holnap az is részt vegyen a kivégzésben!”

„Vagy pedig Alkabez, a költő, aki hónapokon át nem sajnált semmi fáradságot, hogy egy könyvet mutasson meg nekem, vigasztalásul, mielőtt meghalok”. És Reubeni elmondta a vidáman nevető Molchonak, hogy Karo könyve mennyit haladt előre.

„Hát Karo hol állna ezen a ranglétrán?” — kiáltott fel Molcho izgatóltat. „és vajjon a császárt hol lehetne megtalálni?”

Jó játék volt, nagyon foglalkoztatta Molcho fantáziáját. Reubeni megörvendezett, hogy milyen jól elszórakoztatta —

és ő maga is örömet talált benne, hogy áttekintse az emberi törekvések rejtélyes sokoldalúságát, amelyeknek egy részét képezte ő is és ez a rész tovább él hatóságban az ő halála után is — érthetetlen cél felé törekedve és ahogy most szíve mélyében bizonyosságot szerzett róla, még sem hiába és mégis valamiért. Molcho kifáradva, elaludt egy órára. Beszéd közben, mint a gyermeknek, Reubeni örködött mellette, mintha mesékkel és dalokkal ringatta volna álomba.

Most felharsantak a trombiták.

Az „auto publico generale” nyilvános nagy ünnepege kezdetét jelentette a trombitaszó, még napkelte előtt, hogy az inkvizíció üléstermeiben még egy misét mondthassanak. A processzió erős katonai fedezet alatt megindult. Az uccák zsufoltság tömve voltak, az utakat csak katonasággal lehetett szabadon tartani. Azokon a tereken, ahol a menet elvonult, emelvényeket állítottak fel. Az összes házak ablakait már napokkal azelőtt jó áron kiberelték. A szinpad a császár páholyával, a mantuai herceg és az inkvizítorok páholyaival azon a téren állott, amelyet erre az alkalomra kiszemeltek és amely felé haladt most lassu lépésekben a menet. A sort katonák nyitották meg. Majd a városi kereszt következett gyászba burkolva, utána a gyászt hirdető trombitaszóval. Most a vezeklők következtek, mindegyik mellett két önként jelentkező nemes és két szerzetes haladt. Az elöltek magas, tetején lekerített sapkákat viseltek, továbbá egy sárga, férdig erős sam-benitót, egy tógaszerűen ráborított ruhadarabbal, melyre az illető neve, állása és büne volt feljegyezve. Mindkét ruhadarabot lúznyelvek ekesítették annak jeléül, hogy az illetők máglyahalálra ítéltettek. Ezeknek az áldozatoknak zöld kereszteteket nyomtak a kezébe. Még mialatt a máglya felé haladtak is, a szerzetesek folyton rábeszéltek őket, hogy térjenek meg, erre az esetre azt a kegyet helyezték kilátásba, hogy az áldozati karóhoz köztöve fogják őket megfojtani, még mielőtt tűz érné őket.

Pekete koporsókban eretnekek csontjait hordozták, akiket csak haláluk után ért el az igazságszolgáltatás keze. Ezeket a csontokat is a tűznek szánták, azonkívül félgietnagságu babákat, amelyeket botokra tűzve lobogtattak és az élők rintajár szegénykoszorúval koszorúztak és eretnekek képeit vitték, akik megszöktek az inkvizíció elől. A menetet előkelő hivatalnokok, a törvényszék hozzátartozói és az inkvizítorok zárták be. A kivégzés helyén a született nemesség és szellemi előkelőség rangjának megfelelő sorrendben foglalt helyet. Örökön át tartott a prédikáció, majd a császár esküje, aki ezen ünnepélyes alkalmat kihasználva, újból megígérte, hogy minden megtesz a nit védelmére és az eretnekek üldözésére és megbüntetésére, végül következett az ítéletek felolvasása, az elítéltek megterítése, a börtönre ítélték elvezetése és végül az eretnekek és a bűnbánatnélküliek „kiszolgáltatása”, miközben felszólították a világi bírót, hogy „jóakarattal és kegyesen bánják el velük”. Ezt a formulát csak szokásból használták, mert egyházi jogok szerint semmi papi hivatalnak nem volt szabad halálos ítéletet kimondania, sem hozzájárulnia ilyen ítélethez, mert akkor törvénytelenbe keveredett volna; de a barátságosan csengő szavak csak azt jelentették, hogy a világi hatalomra bízzák az ítélet kimondását, mely szerint az eretneket „mint ördög barátját, átkozottnak és kiközösítettnek” jelenti ki és azonnali máglyahalálra ítéli. Ha csak egyetlen egyszer mulasztották volna el ezt a formulát, akkor a világi hatóság maga is az inkvizíció ítékezése alá került volna az eretnekek pártolása és az inkvizíció akadályozása miatt.

Az elítélteket az ünnepély befejezése után a város végére vitték, ahol már égett a máglya.

Molcho megkötözték. Annnyira félték tőle, hogy mint már egyszer Rómában, néhány varázsigtét mond és eltűnik.

Mikor már hozzá volt kötve a karóhoz, kivették a tömést szájából és megégszer megkérdezték, hogy nincs-e megbánnivalója. Utolsó szavai feljegyzésk-maradt reánk: „Csak azt sajnálom, hogy ifjúságomban más hithez tartoztam. Tegyetek velem, amit akartok. Az én lelkem visszatért apáink házába, ahol jobb dolga volt.”

A rőzsecsomók ftilángoltak.

A krónikairó József Hakohen azt írja: Isten magához vette tiszta lelkét és úgy vigyázott rá, mint egy jáászó gyermekre. Később azt is feljegyzi, hogy általában azt hitték, hogy a tűznek nem volt hatalma Molcho fölött és ő újból megmeckült. Rómában egy zsidó nyilvánosan megesküdött, hogy nyolc nappal a kivézés után Salomo Molcho elevenen megjelent nála, tovább ment és eltűnt. A krónikás végül feljegyzi, hogy Molcho minden szombaton meglátogatta menyasszonyát, akit Gallileában hagyott. És végül feljegyzéseit ezekkel a szavakkal zárja le: Egyedül Isten tudja. És adja Isten, hogy meg tudjam írni, hogy ezek a dolgok igazak-e vagy sem.

Ez Salomo Molcho életörténete. Szár Reubenire még néhány keserű családias várazkodott. Nem sikerült együtt halmia mártírhálát Molchoval — sokkal rosszabb sors várazkodott rá. Váraálanul kikerült a mantuai ehélték sorából. Az utolsó pillanatban meggondolták, hogy még sem veszik az életét, mert hátha mégis a zsidók fejedelme és egy nagy hatalom hercege. A császár magával hurcolta a foglyot Spanyolországba és ott átadta az inkvizíció börtöneinek, ahol talán hamarosan, talán csak évekkel azután lelta halálát.

Ezekről a börtönökről jobb nem beszélni. Az író inkább erősen le tollát.

Reubeni uti feljegyzései kézzírát formájában héber nyelven maradtak reánk és azóta számos példányban nyomtatták ki. Kiváló kutatók fáradsága napfényre hozott egyet-mást. De még nagyon sok van rejtve előlünk. Molcho imaköpenyét és lobogóját a zsolttárversekkel Regensburgból Prágába szállították. Itt láttam ezen könyv szerzője saját szemével a Pünkász zsinagógában. A szent ereklyéhez fűződő mende-mondák már rég felébesztették benne a vágyat, hogy a két barát életörténetét elmesélje. Ezt elvégezte, sokat merített a régi krónikákból és a történelemírők feljegyzéseiből, de sokat fűzött hozzá saját magából is, mert lelelkrokon beszélt lelelkrokonáról.

(Vége.)

— Minden szülő fejestentebb kötelessége, hogy gyermeke jövőjéről gondoskodik. A cluji Palyaválasztási Tanácsadó azért alakult, hogy az érdeklődőknek felvilágosítást nyújtson az egyes foglalkozási ágak mibenlétéről, az elhelyezkedési s kereseti lehetőségekről, a gyerekeket pedig egy orvosi és alkalmassági vizsgálat alapján elhelyezze azon szakmában, mely szellemi és testi képességeinek legjobban megfelel. Az Erdélyi Zsidó Árvagondozó Pályaválasztási Tanácsadója, mint szociális intézmény ingyenesen áll az érdeklődők rendelkezésére a hivatalos órák alatt: szerdán d. u. 3—6 és vasárnap d. e. 8—10 óra között, Str. Paris 36. szám alatt. (Telefon: 6—74.)

• Ingyenes állásközvetítés. Vallalkok, cégek figyelmébe kitiünő munkakerők, mérlegképes könyvelők, levelezők, (főtisztviselők is), gyors- és gépírók, irodai munkaerők, segédkönyvelők, üzleti alkalmazottak vannak előjegyzésben a Magántisztviselők Szövetségénél, Str. Coghanceanu 7. Felhívjuk a vállalatokat és cégeket, hogy ha tisztviselőre, alkalmazottira van szükségük, keressék meg elhelyező írodánkat, mert így jól képzett, komoly tisztviselőkhöz jutnak.

KIADÓHIV

Str.

SZERKESZ

Ejlelt

ELŐFIZET

Egész

Félévre

Negyed

Egy hó

IX éviöl

1928 sze

• 56

A
szobó

Vojtaképer

küvili dolog

sen. A csehs

ügyminiszter

készültek I

rendező nem

távolartotta

kat, zsidók

Poosony vár

kisebbségeke

pályafutását

meg, hogy a

szokatlan m

zeti Tanács

Az ősz elnök

tiszteltelést,

ügyminiszter

lével beszéd

szolgáltatni

a rendező

tendenciájá

Ilyen doku

nem egyet a

elnök, még

jegyezzük fel

reményebb a

megnyilatkoz

egy itt felejt

nak, (ahol r

legnemesebb

must s a lele

mokráciát,

ten úznek cs

kain. Masary

kristálytisza

radék nélkül

baloldali dik

a különböz

ból sport let

ban is, ame

krácia trono

érdme az ő

van bátor

tenni meggy

politikai el

olyan vezet

romantikus

manista és

nincs meg

hozza, hogy

rőségct, nyil

amely az el

ráját terme

uszik a kurz

rüljön neve

De Masary

ilyen szem

junkturáján

maraot ann

polgárok b

kén és daco

bentartását

tikus jelen

Európában,

mint a már

szene, hogy

az ökl) és e

és igazságra

túltabb gene

keresni az u

lönböz

ny

fályban szü

eggyüttélés

háboru után

koroknak bi

tyánban m

generáció az

vekvő vezér

kal vessük